

Elizaveta Tilli

”Suomalainen varhaiskasvatus tutuksi!”

Luentosarja venäjänkielisille vanhemmille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

19.01.2017

Tekijä Otsikko	Elizaveta Tilli "Suomalainen varhaiskasvatus tutuksi!"
Sivumäärä Aika	38 sivua + 12 liitettä 19.01.2017
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Varhaiskasvatus
Ohjaajat	Lehtori Sylvia Tast Lehtori Anna-Riitta Mäkitalo
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tukea käytännönläheisesti venäjänkielisten perheiden integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan järjestämällä heille luentosarja varhaiskasvatuksen periaatteista Suomessa heidän omalla äidinkielellään.</p> <p>Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta ja toiminnallisesta osiosta. Teoriaosuudessa käsittelen suomalaista varhaiskasvatusta, kaksikielisuutta, dialogisuutta ja erityisesti venäläisten perheiden kotoutumiseen ja integraatioon liittyviä kysymyksiä. Toiminnallinen osio käsittää kolme luentoa: johdantoluettelo (varhaiskasvatus ja esiopetus Suomessa), syventävä luento (kasvatuskumppanuus ja monikulttuurisuus), asiantuntijaluento (kaksikielisyys, kielenopetus ja kielituki päiväkodissa). Luentoihin liittyi mainoksia.</p> <p>Yhteistyökumppanit: Helsingin yliopiston lehtori, dosentti Ekaterina Protassova, graafinen suunnittelija Natalia Sergejeva, Sellon kirjasto.</p> <p>Luennot toteutettiin lauantai-iltapäivisin noin kolmen viikon välein Sellon kirjastossa. Jokainen luento kesti kaksi tuntia ja sen jälkeen oli mahdollisuus keskusteluun. Luennoilla vanhemmat saivat monisteita käsiteltävistä aiheista. Luennot olivat avoimia kaikille. Niille sai ottaa lapsetkin mukaan. Heille oli järjestetty leikkinurkkaus.</p> <p>Luentojen palautteesta kävi ilmi, että venäjänkielisillä vanhemmilla on erilaisia todellisia huolia kotoutumiseen ja varhaiskasvatukseen liittyen, ja että he toivoisivat lisää tämän kaltaisia luentoja myös tulevaisuudessa.</p> <p>Työn tekeminen on avannut työtehtäviä, joissa olen puhunut venäjänkielisille vanhemmille suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja esimerkiksi tunnekasvatuksesta.</p>	
Avainsanat	varhaiskasvatus, venäjänkieliset perheet, integraatio, kaksikielisyys, vuorovaikutus.

Author Title	Elizaveta Tilli An introduction to Finnish early childhood education and care
Number of pages Date	38 pages + 12 appendices 19 January 2017
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Early childhood education
Instructors	Sylvia Tast, Senior Lecturer Anna-Riitta Mäkitalo, Senior Lecturer
<p>The aim of this thesis was to provide practical support to help Russian-speaking families integrate into Finnish society by arranging a series of lectures for them on the principles of early childhood education and care (ECEC) in Finland in their own language.</p> <p>The thesis comprises a theoretical part and a functional part. In the theory part, I consider Finnish early childhood education and care (ECEC), bilingualism, dialogue and particularly issues relating to the integration of Russian families into Finnish society. The functional part comprises three lectures: an introductory lecture (ECEC and pre-school education in Finland), an advanced lecture (partnership in ECEC and multiculturalism) and an expert lecture (bilingualism, language learning and language support in child day care centres). There were advertisements relating to the lectures.</p> <p>Partners: Docent Ekaterina Protassova, lecturer at the University of Helsinki, graphic designer Natalia Sergejeva, Sello Library.</p> <p>The lectures took place on Saturday afternoons in Sello Library in Leppävaara, Espoo at intervals of roughly three weeks. Each lecture lasted two hours and afterwards there was an opportunity for discussion. At the lectures, parents received handouts of the topics covered. The lectures were free for everyone to attend. Children were also allowed and a play area was arranged for them.</p> <p>Feedback on the lectures showed that Russian-speaking parents are really concerned about integration and ECEC. They also expressed a wish for similar lectures in the future.</p> <p>The work has opened up assignments in which I have spoken to Russian-speaking parents about early childhood education and care in Finland and, for example, about emotional learning.</p>	
Keywords	early childhood education and care (ECEC), Russian-speaking families, integration, bilingualism, interaction.

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Varhaiskasvatus.....	2
2.1	Mitä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan.....	2
2.2	Varhaiskasvatusta koskevat lait ja pedagogiset periaatteet.....	2
2.3	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.....	3
2.4	Esiopetuksen perusteet.....	4
2.5	Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa.....	5
2.6	Dialogisuus varhaiskasvatustyössä.....	7
3	Integraatio.....	9
3.1	Akkulturaatio.....	9
3.2	Kotouttaminen.....	10
3.3	Venäjänkieliset Suomessa ja integraatioon vaikuttavat tekijät.....	11
3.4	Kaksikielisyys.....	13
4	Kehittämistehtävä.....	15
4.1	Luentosarjan tavoitteet.....	16
4.2	Luentojen suunnittelu ja toteutus.....	17
4.3	Johdantoluento (1:) Varhaiskasvatus ja esiopetus Suomessa.....	19
4.4	Syventävä luento (2:) Kasvatuskumppanuus ja monikulttuurisuus.....	20
4.5	Asiantuntijaluento (3:) Kaksikielisyys, kielenopetus ja kielituki päiväkodissa.....	21
4.6	Luentojen eteneminen.....	22
5	Luentojen palaute ja arviointi sekä eettiset näkökohdat.....	23
5.1	Opinnäytetyön arvioinnista yleisesti.....	23
5.2	Palautelomakkeet vanhemmilta.....	23
5.3	Palautelomakkeiden arviointi.....	24
5.4	Palautteet yhteistyökumppaneilta.....	26
5.5	Oma arviointi.....	27
6	Pohdinta.....	28
6.1	Ammatillinen kasvu.....	29
6.2	Tulevaisuuden kehittämiskohteet.....	30
6.3	Luentosarjan aikana nousseita ideoita integroitumisen parantamiseksi.....	31
	Lähteet.....	33

Liite 1. Ensimmäisen luennon mainos

Liite 2. Toisen luennon mainos

Liite 3. Kolmannen luennon mainos

Liite 4. Omaprofiili luentosarjaa varten

Liite 5. Palautelomakkeiden yhteenveto

Liite 6. Dosentin antama materiaali vanhemmille (vain kansilehti)

Liite 7. Palaute Sellon kirjaston palvelupäälliköltä (Lastenmaa, Pointti) Erna Mattilalta

Liite 8. Palaute Helsingin yliopiston dosentilta ja yliopistolehtorilta Ekaterina Protassovalta

Liite 9. Dosentin luennon teemat

Liite 10. Ensimmäinen luento

Liite 11. Toinen luento

Liite 12. Kolmas luento

1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tukea käytännönläheisesti venäjänkielisten perheiden integrointia suomalaiseen yhteiskuntaan järjestämällä heille luentosarja, jossa kerroin varhaiskasvatuksen toimintaperiaatteista Suomessa ja kaksikielisuudesta. Suunnitellessani opinnäytetyön aihetta perehdyin kirjallisuuteen, joka kuvaa integraatiota uuteen yhteiskuntaan, venäjänkielisen väestön erityispiirteitä ja kaksikielisuudesta johtuvia ilmiöitä. Poimin myös varhaiskasvatukseen liittyvästä kirjallisuudesta osia, jotka mielestäni voisivat olla tukena integroitumisessa.

Merja Aniksen laajan tutkimuksen mukaan maahanmuuttajan on hankalaa löytää oikeaa tietoa ja ymmärtää, miten jokin sosiaalipalvelu toimii ja mitä palveluita hän on oikeastaan oikeutettu lain mukaan saamaan. (Anis, 2008: 45). Oman kokemukseni mukaan monilla venäjää puhuvilla venäläisvanhemmilla on paljon epätietoisuutta siitä, miten Suomen varhaiskasvatusjärjestelmä toimii ja mikä on paras tapa kommunikoida esimerkiksi vaikkapa lastentarhanopettajan kanssa.

Tulevana sosionomina ja varhaiskasvattajana näen tärkeänä osana työtä tulkita maahanmuuttajataustaisille asiakkaille varhaiskasvatuksen toimintaperiaatteita, edistää dialogisuutta ja perheen hyvinvointia. Sen lisäksi tätä opinnäytetyötä voi hyödyntää silloin, kun varhaiskasvatuksessa tehdään monikulttuurisuustyötä asiakkaiden parissa.

Opinnäytetyön suunnittelussa ja toteuttamisprosessissa toimin eettisesti: luennot olivat avoimia kaikille, osallistuminen oli vapaaehtoista ja palautelomakkeiden täyttäminen oli järjestetty anonyymisti. Käsittelin osallistujien antamia tietoja niin, ettei kukaan muu päässyt käsittelemään niitä.

Opinnäytetyötä tehdessä tuli vahvasti esille, että venäjänkielisiä vanhempia koskevat huolet liittyvät usein kotoutumiseen: uuden kielen opiskeluun, kulttuuristen normien hyväksymiseen ja yhteiskunnallisten instituutioiden toiminnan ymmärtämiseen. Pohdin työn lopussa tarkemmin sitä, millaisen toiminnan avulla sosiaalityössä voisi parantaa dialogisuutta kulttuurien välillä ja edistää integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

2 Varhaiskasvatus

2.1 Mitä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan

Varhaiskasvatus voidaan määritellä pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi, jonka tavoitteena on edistää lasten tervettä ja tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatus tarjoaa alle kouluikäisille lapsille päivähoitoympäristön, jossa he saavat hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jossa keskeisessä osassa on leikkiminen. (Järvinen–Laine–Helmann–Suominen 2013: 123–124.)

Toimivaa päivähoitoa voi tarkastella eri näkökulmista. Laatuvaatimukset ovat monenlaisia ja huomattavan erilaisia riippuen vaatimuksia asettavan henkilön näkökulmasta. Taloudellinen näkökulma unohtaa lapsuuden ainutkertaisuuden ja lapsen yksilönä. Koulu asettaa päiväkodille vaatimuksia, minkälaista opetusta lapsille tulisi järjestää. Vanhemmilla on omia toiveita päivähoiton suhteen. Uraputkessa olevalla äidillä ja kotiäidillä on erilaiset näkemykset ja toiveet päivähoitosta. Päivähoidon henkilöstölle on tärkeää saada tuntee tekevänsä merkityksellistä työtä hyvässä työyhteisössä ja saada myös onnistumisen kokemuksia kasvatustyössään. Lapsilta kysyttäessä päiväkodissa tärkeintä ovat leikit, toiset lapset, ruoka ja kivat aikuiset. (Sinkkonen 2003: 218–219.)

2.2 Varhaiskasvatusta koskevat lait ja pedagogiset periaatteet

Laki lasten päivähoitosta (Varhaiskasvatuslaki 1973/36) määrää, että lapsen päivähoito on järjestettävä joko päiväkodissa, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. (Järvinen–Laine–Helmann–Suominen 2013: 90). Laki velvoittaa kuntia järjestämään niin kunnallisen kuin yksityisenkin päivähoiton. Kaikilla lapsilla, jotka eivät ole vielä oppivelvollisia, on oikeus päivähoitoon. (Varhaiskasvatuslaki 1973/36).

Vuonna 2013 päivähoiton hallinto siirtyi sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudesta opetus- ja kulttuuriministeriölle. Päivähoidon järjestämiseen ja toteuttamiseen vaikuttavat kuitenkin paljon myös sosiaalihuoltolaki sekä asiakaslaki. Tärkeä osa lakia on mm. henkilökuntaa koskeva vaitiolovelvollisuus sekä asiakirjojen salassapitovelvollisuus. (Opetus- ja kulttuuriministeriö – Sosiaalihuoltolaki 1982/710.)

Perusopetuslain (Perusopetuslaki 1998/628) mukaan kunnilla on velvollisuus järjestää maksutonta esiopetusta vuotta ennen koulun alkua. Laissa kerrotaan myös tukiopetuksesta, tehostetusta tuesta ja erityistuesta lapsille. (Perusopetuslaki 1998/628.)

Laki lasten ja nuorten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä edellyttää nimensä mukaisesti, että lasten kanssa työskentelevien mahdollinen rikostausta selvitetään. Se on lapsen terveyden, turvallisuuden ja henkilökohtaisen koskemattomuuden kannalta tärkeää. (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 202/504.)

Lainsäädäntö kertoo myös kasvatushenkilöstön pätevyysvaatimuksista, asiakkaan oikeudesta saada laadukasta ja hyvää palvelua, opetusta ja kasvatusta. (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 1998/986).

2.3 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

”Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet” on ensimmäinen valtakunnallinen varhaiskasvatusta käsittelevä asiakirja. Se pohjautuu valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksymiin valtakunnallisiin varhaiskasvatuksen linjauksiin. Periaatteita ovat:

- varhaiskasvatuksen tulisi olla tasavertaista koko maassa
- varhaiskasvatuksen piirissä työskentelevien ammatillista tietoisuutta tulee lisätä
- vanhempien tietoisuutta varhaiskasvatusta koskevista palveluista tulee lisätä
- yhteistyötä eri palvelujen kesken vanhempien ja lasten tukemiseksi ennen koulun alkamista tulee lisätä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009: 7).

Jokaisessa kunnassa laaditaan kunnan kaikkia yksiköitä koskeva varhaiskasvatussuunnitelma, josta käytetään lyhennettä VASU. Koska kunnat ovat erilaisia, on tärkeää, että kunnassa tarkennetaan varhaiskasvatuksen strategiset

linjaukset, arvot, toiminta-ajatus ja tavoitteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009: 7.)

Kunnan VASU:n lisäksi jokaiselle päiväkotilapselle laaditaan oma ns. lapsen vasu, joka koostuu kunnan vasusta ja sitä täydentävästä yksityiskohtaisemmasta suunnitelmasta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009: 43). Lapsen vasu laaditaan yhdessä varhaiskasvattajan ja vanhempien kanssa keskustellen. Joskus lapsikin voi olla mukana. Lomakkeeseen kirjoitetaan mm. lapsen hoitokäytännöt kotona, lapsen luonteenpiirteet ja mieltymykset. Tärkeää on myös mainita lapsen perheenjäsenet ja muut hänelle tärkeät ihmiset. Lisäksi tiedustellaan vanhemmilta heidän kasvatuseriaateistaan, rajojen asettamisesta sekä erimielisyyksien ratkaisutavoista. Huoliin ja ongelmiin etsitään ratkaisua yhdessä vanhempien kanssa. Lomakkeen lopussa keskitytään lapsen kehityksen seurantaan: leikkitaitoihin, persoonallisuuteen, sosiaalisiin taitoihin, tunne-elämään ja kielen kehitykseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009: 33–34.) Lapsen vasussa painotetaan myönteisiä asioita, jotka vahvistavat lapsen kehitystä. (Kaskela–Kronqvist 2007: 14). Lapsen vasu kirjataan tavallisesti valmiiseen lomakepohjaan. Lomake toimii yhtäältä keskustelun ohjenuorana, toisaalta se muodostaa lapsen varsinaisen kasvatussuunnitelma-asiakirjan. Lähtökohdiltaan kuntien lomakkeet ovat samantyyppisiä. (Alasuutari 2010: 30–31.)

2.4 Esiopetuksen perusteet

Perusopetuslain mukaan lapsi saa esiopetusta vuotta ennen oppivelvollisuuden alkua. Yleisesti esiopetus alkaa sinä vuonna, kun lapsi täyttää kuusi vuotta. Opetus on maksutonta. Kunnilla on velvollisuus järjestää jokaiselle esiopetusta tarvitsevalle lapselle esiopetuspaikka. (Opetushallitus 2010: 9.)

Kunta päättää itse, miten se järjestää esiopetuksen, esimerkiksi koulussa tai päiväkodissa. Kunta voi järjestää esiopetuksen yhdessä muitten kuntien kanssa tai se voi käyttää ostopalveluita. (Lahtinen–Lankinen 2013: 91–95.) Yksi esiopetuksen tärkeimmistä tavoitteista on kokonaisvaltaisesti edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimisedellytyksiä sekä tukea lasta ja valmistaa häntä alkavaan kouluun.

Esiopetuksen sisältöön kuuluvat kielelliset ja vuorovaikutukselliset asiat, sosiaaliset taidot, matematiikka, ympäristö- ja luonnontiede. (Opetushallitus 2010: 10–17.)

Esiopetus on osa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, sosiaali- ja terveystoimen, neuvolan sekä muitten toimijoiden muodostamaa monipuolista yhteistyöverkostoa, jonka tarkoituksena on edistää lapsen kasvua ja kehitystä. (Opetushallitus 2010: 9–10). Jokaiselle esiopetukseen osallistuvalla lapsella laaditaan yhdessä vanhempien ja varhaiskasvatushenkilökunnan kanssa esiopetussuunnitelma, jossa huomioidaan lapsen kehitys, henkilökohtaiset tarpeet sekä yleiset esiopetuksen tavoitteet ja tehtävät. (Opetushallitus 2010: 5).

Lapsen kasvua ja kehitystä tukemaan on esiopetuksessa laadittu ns. kolmiportainen tukijärjestelmä: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Yleisellä tuella tarkoitetaan joka päivää ryhmässä tapahtuvaa opetusta. Opettaja huolehtii siitä, että jokainen lapsi saa omien edellytystensä mukaista ohjausta, tukea ja apua. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Sen avulla pyritään ehkäisemään ongelmien kasvamista suuremmiksi. Se on kokonaisvaltaista, yksilöllisesti suunniteltua tukea, ja sitä varten laaditaan oma suunnitelma. Erityistuki on suunnattu lapselle, jolla on erityistarpeita, tai jonka opetusta ei voi muuten järjestää. Lapsi, joilla on esimerkiksi vamma, sairaus tai muu toimintavajaus on oikeutettu saamaan erityistukea. (Opetushallitus 2010:17–22.)

2.5 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa

Pienellä lapsella on kaksi kasvupaikkaa, koti ja päiväkotiki. Näiden kahden kasvupaikan välinen kasvukumppanuus luo lapselle fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kokonaisuuden. (Kaskela–Kekkonen 2006: 24.) Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan päiväkodin henkilöstön ja vanhempien välistä kasvatusyhteistyötä ja tasavertaista vuorovaikutusta. (Kaskela–Kekkonen 2006: 11). Kumppanuudessa vanhemmat ja ammattilaiset työskentelevät yhdessä. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsesta ja kasvatusoikeus. Varhaiskasvattajan tehtävä on tukea vanhempia tässä tehtävässä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009: 31.) Vanhemmilla ja työntekijöillä on erilaista tietoa lapsesta. Vanhemmilla on tietoa lapsen luonteesta, kiinnostuskohteista, perheen kulttuurista ja lapsen suhteista lähipiiriin ihmisiin. Varhaiskasvattajalla on tietoa lapsen käyttäytymisestä päivähoitossa ja osana lapsiryhmää. Lisäksi henkilökunnalla on myös asiantuntijuutta lapsen kasvusta ja kehityksestä yleisellä tasolla. (Koivunen 2009: 156–158; Varhaiskasvatussuunnitelman

perusteet 2005: 31.) Kun yhteistyö vanhempien ja päiväkodin välillä toimii, on mahdollista huomata ajoissa lapsen erityistarpeet ja yhdessä löytää lapselle paras tukimuoto ja apu. (Kaskela–Kekkonen 2006: 1819.)

Kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi ovat avaimet hyvään ja toimivaan kasvatuskumppanuuteen. (Kaskela–Kekkonen 2006: 32–40). Vanhemmat ovat erilaisia. Joidenkin vanhempien kanssa on helppo olla vuorovaikutuksessa, ja toisten kanssa se vaatii enemmän aikaa. (Kanninen ym. 2009: 93). Kasvatuskumppanuudessa päiväkodin työntekijöiltä vaaditaan ammatillista vuorovaikutustaitoa. Vastuu kasvatuskumppanuudesta on päiväkodin henkilökunnalla. (Kaskela–Kekkonen 2006: 18–20.) Vanhemmat kokevat merkitykselliseksi luottamuksellisen keskustelun, mahdollisuuden kertoa tunteista ja jakaa kokemuksia. On tärkeää, että päivähoitossa työskentelevät kuuntelevat, kannustavat, rohkaisevat ja antavat myönteistä palautetta, koska se tukee vanhemmuutta. (Tonttila 2006: 117.) Kasvatuskumppanuus antaa näin mahdollisuuden tulla kuulluksi ja huomioiduksi. (Heikka ym. 2009: 101.)

Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat saavat lisää tietoa lapsen päiväkodissa oloajasta ja pääsevät osallistumaan lapsen päivään paremmin sekä oppivat tuntemaan lapsensa paremmin (Kaskela–Kekkonen 2006:18). Keskustelu lapsen kanssa on helpompaa, kun päiväkodin työntekijät kertovat lapsen päivästä vanhemmille. Erityisesti pieni lapsi ei muista tai osaa kertoa päivästänsä, elleivät vanhemmat sitä kysy. Kun vanhempi saa tietoja työntekijältä siitä, miten päivä on sujunut, mitä lapsi on tehnyt ja kenen kanssa lapsi on leikkinyt, hän pystyy paremmin keskustelemaan siitä lapsen kanssa. (Kanninen ym. 2009: 183–184.)

Kasvatuskumppanuus alkaa tutustumisesta. Koti on paras paikka tutustumiskäynnille, koska koti on lapselle turvallinen paikka, missä hän voi tutustua uuteen aikuiseen. Kotikäynnin on tarkoitus antaa perheelle puheenvuoro ja valmistaa vanhempia auttamaan lasta päivähoiton aloittamisessa. Kotikäynti auttaa myös lasta: on helpompi tulla ensimmäistä kertaa päiväkotiin, kun jonkinlainen kontakti on jo luotu. (Kaskela–Kekkonen 2006: 41–42.)

Vanhemmat ovat ja pysyvät lapsen elämän tärkeimpinä aikuisina. Päiväkodin ja vanhempien yhteistyö on edellytys hyvälle päivähoitolle. Ilman vanhempien osallistumista yhteistyöhön päivähoiton henkilökunnan kanssa on vaikea muuttaa

lapsen ongelmakäytöstä päiväkodissa, tai muuten auttaa ja tukea lasta vaativissa elämäntilanteissa. (Sinkkonen 2003: 214–216.)

2.6 Dialogisuus varhaiskasvatustyössä

Dialogi tarkoittaa vuoropuhelua, jossa ihmiset ajattelevat yhdessä. Ajattelu yhdessä tarkoittaa, että yksilö ei pidä omaa mielipidettään lopullisena, vaan vain askeleena kohti lopputulosta. Dialogi luo uudenlaisen yhteyden, jossa kuuntelemme tarkasti toista ja pyrimme ymmärtämään kaikki näkemykset. (Isaacs 2001: 15–20.)

Isaacsin (2001: 30–40) mukaan kaikilla ihmisillä on tarve olla vuorovaikutuksessa toisen kanssa, koska sosiaalisessa vuorovaikutuksessa syntyy ihmiselle tärkeitä asioita. Sosiaalisen vuorovaikutuksen välineenä toimii dialogi, kun ihmiset keskustelevat keskenään.

Dialogissa alamme miettiä uudella tavalla ja nähdä uusia näkökulmia, joihin emme ole aiemmin kiinnittäneet huomioita. Dialogin avulla selvitämme olemassa olevia vaihtoehtoja, ja sen jälkeen teemme omia valintoja. Dialogi saa meidät oivaltamaan uusia näkökohtia, joiden avulla voimme lisätä tietoa ja muuttaa ennakkokäsityksiämme. Se voi olla yllättävää ja tehokasta. (Isaacs 2001: 56, 63.)

On tärkeää huomioida, että vuorovaikutuksessa tarvitaan sekä dialogia että keskustelua tilanteesta riippuen. Keskustelun tarkoitus on päätöksenteko, lopputulokseen pääseminen. Dialogin tarkoitus sen sijaan on luoda mahdollisuuksia nähdä uusia vaihtoehtoja ja näkökulmia. Dialogi on korvaamaton, kun ihmisillä on erilaisia taustaoletuksia, he esittävät ongelmista erilaisia näkemyksiä, ja heille on tärkeää päästä mielekkääseen lopputulokseen. (Isaacs 2001: 63–64.)

Dialogin tärkein osa on syvälinen kuuntelemisen taito. Kuunteleminen tarkoittaa kuulemistä ja kykyä ottaa sanat vastaan ja hyväksyä ne, sekä vähitellen vaientaa oma sisäinen hälinä.

Kuuntelu edellyttää sisäistä hiljaisuutta. Kuuntelemisessa ei riitä, että kuuntelemme muita, vaan meidän tulee kuunnella myös itseämme ja omia reaktioitamme. Omien tunteiden seuraaminen avaa yhteyden mieleen ja kokemuksen ytimeen. Siten opimme

olemaan läsnä ja kuuntelemaan toista juuri käsillä olevalla hetkellä. (Isaacs 2001: 98–106.)

Kuunteleminen ei ole ainoastaan tärkeä osa dialogia, vaan myös yksi YK:n julistamista lapsen oikeuksista. Lasten mielestä on hyvin tärkeää, että heitä kuunnellaan ja kuunteleminen onkin tärkein lapsen oikeuksista. Lasten mielestä aikuiset ja ammatti-ihmiset kuitenkin hyvin harvoin aidosti kuuntelevat heitä tai ovat kiinnostuneita heidän mielipiteistään. (Karlsson 2014: 16–18).

Sosiaalityötä pidetään hallinnollisena, lainsäädäntö- ja järjestelmäkeskeisenä. Sosiaalipedagoginen työ on puolestaan ihmis- ja vuorovaikutuskeskeistä. Dialogisuus ihmisten välisissä suhteissa on yksi keskeisistä sosiaalipedagogisista orientaatioista. Sosiaalipedagogisessa työssä on tärkeää auttaa ihmisiä näkemään mahdollisuutensa vaikuttaa omaan elämänsä yksilönä ja yhteisön jäsenenä. Dialoginen keskustelu saa ihmiset oivaltamaan asioita. (Hämäläinen 1999: 61–66.)

Sosiaalipedagogiikassa dialogisuus määritellään kahden subjektin vuorovaikutukseksi. Siinä osapuolet kohtelevat toisiaan tasavertaisina kumppaneina toistensa subjektiutta ja omaa elämäänsä kunnioittaen. Sosiaalipedagogisessa ihmistyössä asiakassuhde perustuu luottamukseen, keskinäiseen kunnioitukseen ja avoimuuteen. Dialogi on kahden subjektin välinen subjekti-subjekti-suhde, eikä subjekti-objekti-suhde. (Hämäläinen 1999: 68.)

Mönkkösen (2007: 28–29) mukaan sosiaalialalla ammattitaito koostuu kolmesta eri osaamisalueesta: substanssiosaaminen, prosessiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen on laaja erityisosaamisen alue, joka käsittää kaikki kommunikoinnin ja suhteiden luomisen taidot. Dialogisuus on vuorovaikutusosaamisen arvioinnissa yksi keskeinen käsite. Erityisen vaativaksi vuorovaikutusosaamisen tekee tilanteiden vaihtuvuus ja se, että ihmisten välisissä suhteissa emme koskaan voi olla valmiita tai varmoja jonkin metodin toimivuudesta. Myös asiakastilanteet ovat hyvin monenlaisia ja asiakkaat osallistuvat keskusteluun eri tavalla.

Dialogisuus liittyy tiivistä sosiaalityön eettisiin periaatteisiin, joita ovat: ihmisarvo ja oikeudenmukaisuus, itsenäisyys ja elämänhallinta, syrjinnän ja väkivallan

vastustaminen, syrjäytymisen ehkäisy, asiakkaan yksityisyyden suojaaminen, asiakkaan osallisuus ja asiakkaan itsemääräämisoikeus. Auttamistyö perustuu kriittiseen ajatteluun, dialogiin, todellisuuskäsityksiä koskeviin neuvotteluihin, suhteisiin ja halukkuuteen tunnistaa useiden ajattelutapojen olemassaolo. Vuorovaikutuksen laatu ja vastavuoroinen, dialoginen kohtaaminen on siis tavallaan eettisten periaatteiden soveltamista käyttöön. Etiikka ei ole vain ennalta määritetty joukko ratkaisuohteita, jotka otetaan käyttöön, vaan jokainen ammattilainen joutuu tekemään kaiken aikaa eettisiä valintoja. Näin työntekijälle kehittyy kyky tunnistaa työtapoja, joissa dialogisuus ja vastavuoroinen kohtaaminen toteutuvat tai jäävät toteuttamatta. (Mönkkönen 2007: 33–36.)

3 Integraatio

3.1 Akkulturaatio

Käsite "kulttuuri" voidaan määritellä ihmisen menneisyydestä periytyväksi maailmakuvaksi, joka ohjaa hänen toimintaansa ja kehitystään yhteisön jäseneksi. (Liebkind 1994: 21). Kulttuuri ja ihmisen identiteetti ovat sidoksissa toisiinsa. (Räty 2002: 116).

Akkulturaatio tarkoittaa ihmisen tai ihmisryhmän sopeutumista uuteen kulttuuriin, ja se on koko elämän kestävä prosessi. Akkulturaatioasenne kuvaa yksilön asennetta, miten elää kahden kulttuurin välissä: kuinka paljon hän haluaa säilyttää omaa kulttuuriaan ja identiteettiään ja kuinka paljon hän haluaa olla tekemisissä valtaväestön kanssa. (Schubert 2013: 63–65). Akkulturaatio ei etene yksinkertaisesti kohti sulautumista valtakulttuuriin, vaan siihen liittyy useita eri vaihtoehtoja. Yleisesti ihmiset samaistuvat vain osaan jostakin kulttuurista ja torjuvat lopun. (Liebkind 1994: 24–25.)

Kanadalainen psykologi John Berry on kehittänyt mallin, joka kuvaa akkulturaatioprosessia. Mallissa hän nimeää neljä akkulturaatiostrategiaa: assimilaatio, separaatio, marginalisaatio ja integraatio. Assimilaatiolla tarkoitetaan maahanmuuttajan oman kulttuuri-identiteetin häviämistä ja valtakulttuurin identiteetin omaksumista. Separaatiossa maahanmuuttajan oma kulttuuri säilyy vallitsevana ja hän eristyy uudesta kulttuurista. Marginalisaatio kuvaa ilmiötä, kun maahanmuuttaja ei säilytä omaa kulttuuriaan, eikä omaksu uutta kulttuuria. Marginalisaatio merkitsee syrjäytymistä molemmista ryhmistä. Integraatiossa maahanmuuttaja säilyttää omaa kulttuuriaan ja omaksuu uutta kulttuuria. (Schubert 2013: 63–67.) Integraation on

todettu takaavan parhaan psykologisen tuloksen ja luovan pohjaa kaksi- tai monikulttuurisuudelle. Integraatiota voidaan tarkastella yksilön ulkoisena ja sisäisenä dynaamisena prosessina. Ulkoinen integraatio tarkoittaa riittävää kielitaitoa, sosiaalisia kontakteja ja asemaa yhteiskunnassa. Sisäinen integraatio puolestaan on tasapainoa uuden, opitun ja entisen välillä. Se vaatii sillan rakentamista menneen ja nykyisyyden välille. (Talib ym. 2004: 45–46.) Integraatiota voidaan myös kuvata erivaiheisena sopeutumisprosessina. Sopeutumisprosessi on samantyyppinen kuin psyykkisen kriisin läpikäyminen. Yleisesti siinä kuvataan neljä vaihetta: shokkivaihe, reaktiovaihe, läpikäymisvaihe ja uudelleenorientoitumisvaihe. Sopeutuminen etenee yksilöllisesti ja vaiheiden kesto vaihtelee eri yksilöillä. (Alitolppa–Niitamo 1993: 25–30.)

3.2 Kotouttaminen

Suomen virallisen maahanmuuttopolitiikan tavoitteena on maahanmuuttajien kotouttaminen Suomeen. (Paavola–Talib 2000: 29). Kotouttamislaissa (493/1999) sanotaan, että kotouttamisella tuetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä ja osallistumista työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla hänen omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen. Kotouttamista varten viranomaiset järjestävät toimenpiteitä. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisessa. Jokaisella kunnalla on oma kotouttamisohjelma, ja jokaisella kunnassa olevalla maahanmuuttajalla on oma kotouttamissuunnitelma. (Kotouttamislaki 493/1999.) Kotouttamisessa tulisi kuitenkin ottaa huomioon eri ryhmien erityispiirteet, jotta kotouttaminen onnistuisi, ja tämä tarkoittaa myös vähemmistöjen erityistarpeiden huomioon ottamista. (Paavola–Talib 2000: 29).

Paavolan ja Talibin (2000: 66) mukaan pohja koulussa menestymiselle luodaan päiväkodeissa ja esiopetuksessa. Toisaalta lapsen kulttuuri ja sosiaaliluokka vaikuttavat hänen käsitykseensä itsestään ja opinnoissa suoriutumiseen. Rädyn (2002: 165) mukaan lapsen omaa kieltä ja kulttuuria edistää se, että päiväkodissa on useampi lapsi samasta kulttuurista. Toisaalta on hyvä jos ryhmässä enemmistö on suomalaisia lapsia, koska se auttaa maahanmuuttajataustaisia lapsia nopeammin oppimaan suomen kieltä ja kulttuuria. (Räty 2002: 165.) Päiväkodin henkilökunnan tulisi tukea vanhempia siinä, että he puhuisivat ja opettaisivat lapselle omaa äidinkieltään ja kulttuuriaan, koska oman kulttuurin tunteminen vahvistaa lapsen identiteettiä. (Räty 2002: 167.) Oman kulttuurin ja identiteetin hyväksyminen heijastuu lapsen minäkuvaan. Jos lapsi ei täysin hyväksy itseään ja omia piirteitään, hän voi tuntea

turvattomuutta, hänelle voi kehittyä heikko itsetunto, heikot sosiaaliset taidot ja itseaggressioita. (Oski–Walter ym. 2009: 143–144.) Perheissä, joissa vanhemmat ovat eri kulttuureista, lapsi oppii arvostamaan vanhempiaan, kun hän tuntee molempien vanhempiensa kulttuuria ja tapoja. (Korpaeus–Hellsten ym. 2010: 56).

3.3 Venäjänkieliset Suomessa ja integraatioon vaikuttavat tekijät

Tilastotietojen mukaan vuoden 2014 lopussa Suomessa asui 69 614 venäjänkielistä. Siirtolaisinstituutissa on arvioitu, että vuonna 2050 venäjänkielisiä olisi jopa 200 000 – 250 000, jos venäjänkielisten osuus kaikista maahanmuuttajista säilyy samana. (Lehtonen 2016: 18.) Venäjänkieliset muodostavat 23 prosenttia kaikista Suomessa olevista vieraskielisistä ryhmistä. (Lehtonen 2016: 29).

Pietari (2007: 23) jakaa venäläiset maahanmuuttajat kolmeen ryhmään: inkerinsuomalaiset ja muut etniset suomalaiset, työ- tai perhesyistä Suomeen muuttaneet ja entisen Neuvostoliiton kansalaiset, jotka eivät etnisesti ole venäläisiä eivätkä suomalaisia, mutta puhuvat pääkielenään venäjää. Tästä käy ilmi, että venäjää äidinkielenään puhuvien ryhmä on varsin heterogeeninen. Iskaniuksen mukaan (2006: 26) voidaan puhua ”venäjänkielisestä kansallisuudesta”.

Ikärakenteeltaan Suomessa asuvat venäjänkieliset poikkeavat suomalaisista. Heidän joukossaan työikäisiä on selvästi enemmän kuin kantaväestössä. Vuonna 2014 venäjänkieliset lapset muodostivat suurimman osan vieraskielisistä lapsista. Heitä oli Suomessa 10 996. (Lehtonen 2016: 32.)

Sävälän (2007:11–23) mukaan venäläisten ja suomalaisten väliset valtakulttuurierot vaikuttavat venäläisten sopeutumiseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Muun muassa erilainen perhekäsitys, sosiaaliset suhteet, kielitaidottomuus ja tavat ilmaista tunteita ja ajatuksia ovat aika erilaisia venäläisten ja suomalaisten keskuudessa. Suomalaisiin arvoihin kuuluu lapsen henkilökohtaisen riippumattomuuden ja itsenäisyyden korostaminen. Lapselta odotetaan jo hyvin varhain itsenäisiä päätöksiä ja vastuun kantamista niistä. Venäläiset arvot puolestaan korostavat perhejäsenten riippuvuutta toisistaan ja aikuisten normien noudattamista. Venäläiset vanhemmat odottavat lastensa itsenäistyvän huomattavasti myöhemmin, kuin länsimäiset vanhemmat. (Jasinskaja –Lahti – Liebkind 2001: 126.)

Venäläisessä perheessä molemmilla vanhemmilla on yhteinen vastuu lapsista, mutta päävastuun lapsista ja heidän hyvinvoinnistaan kantaa äiti. Isovanhemmat ja muut läheiset osallistuvat aktiivisesti lastenhoitoon. Vaikka isä osallistuu lasten elämään hyvin monella tavalla, siitä ei ole tapana puhua yleisesti. Venäläisessä julkisuudessa miehistä puhutaan vahvoina, kunnianhimoisina, menestyvinä liikemiehinä. (Rotkirch 2007: 19–22.)

Venäläisessä perheessä kiinnitetään paljon huomioita lapsen monipuoliseen kehittämiseen. Lapsen tulee harrastaa liikuntaa, taiteita, soittamista. Sivistystä ja hyvää koulutusta arvostetaan. Lapsen menestyminen harrastuksissa ja muussa toiminnassa on merkki vanhempien hyvästä huolenpidosta ja vastuusta. Venäläisille on tärkeää olla ylpeä lapsistaan. (Novitsky 2013: 15–16.)

Jasinskaja–Lahden (2007: 54–55) mukaan venäjänkielisen väestön kotouttamista helpottaa heidän korkea koulutustasonsa, mikä edesauttaa heidän suomen kielen oppimista ja työllistymistä. Erään tutkimuksen mukaan 70 prosenttia siihen vastanneista suomen–venäläisistä oli opiskellut vähintään 14 vuotta. (Lehtonen 2016: 36). Toisaalta kantaväestön ennakkoluuloinen ja joskus negatiivinen asenne venäläisiä kohtaan vaikeuttaa työn saamista ja kielen oppimista. (Jasinskaja–Lahti 2007: 55). Suomessa suhtaudutaan epäillen muualla hankittuun koulutukseen ja työkokemukseen, joten usein Venäjältä Suomeen muuttaneet joutuvat aloittamaan työuransa alusta. (Kaukiainen 2004–2005: 240). Korkeasta koulutuksesta huolimatta venäjänkielisten työttömyysaste oli vuoden 2014 lopussa selvästi koko väestön työttömyysastetta korkeampi. (Lehtonen 2016:34).

Venäläiset pitävät muihin maahanmuuttajiin verrattuna paljon yhteyttä entiseen kotimaahansa. Se johtuu osaltaan maiden maantieteellisestä läheisyydestä ja osittain vaikeudesta saada suomalaisia ystäviä. Venäläisessä kulttuurissa ystävyys- ja sukulaissuhteiden merkitys on suuri. (Jasinskaja—Lahti 2007: 56.) Elina Kahla (2016: 112) kirjoittaa Iskanniuksen (2006) 15–30 vuotiaiden venäjänkielisten nuorten kieli-identiteettiä koskevasta tutkimuksesta. Se paljasti, että Suomessa keskimäärin 4,5 vuotta asuneet venäjänkieliset nuoret pitivät venäjää tärkeimpänä identiteettiään kuvaavana tekijänä. Tutkittujen nuorten ystäväpiiri koostuu lähes yksinomaan muista venäjänkielisistä. Syyksi suomalaisten ystävien vähäisyyteen nuoret mainitsivat erot maailmankatsomuksessa, luonteessa ja käyttäytymisessä. (Kahla 2016: 112–113.)

Tutkija Antero Leitzingerin (2016:70) mukaan taitavalla vähemmistöpolitiikalla ja rekrytoinnilla Suomi voi hyödyntää venäläisväestönsä erilaisia taitoja, kuten kulttuuri-osaamista, liike-elämän taitoja jne. Hyvin kotoutuvat maahanmuuttajat voikin nähdä eräänlaisena ”rokotuksena”, joka sopivina annoksina vahvistaa suomalaisen yhteiskunnan vastustuskykyä. (Leitzinger 2016: 70.)

3.4 Kaksikielisyys

Kaksikielisyys (bilingualism) tunnetaan ihmisen alkuhistoriasta lähtien. Kaksikielisyyttä esiintyy tavalla tai toisella lähes kaikkialla maailmassa. (Hassinen 2002: 20–21). Kahta kieltä omaksuvien lasten tieteellinen tutkiminen on aloitettu yli sata vuotta sitten. (Protassova–Rodina 2013: 7). Kaksikielisyydellä on pitkä historia myös Suomessa. Ruotsin kieli oli virka- ja hallintokieli pitkän aikaa. (Leitzinger 2008: 141-142.) Kaksikielisyys on monimuotoinen ilmiö, jota voi määritellä eri tavoin. Termin ymmärtäminen riippuu kontekstista ja käyttäjästä. Laajan määritelmän mukaan kaksikielisiä ovat henkilöt, jotka käyttävät kahta kieltä päivittäin. Kaksikielisyys ei kehity ainoastaan vierasta kieltä opiskelemalla, vaan puhumalla ja elämällä monikielisessä ympäristössä. Kaksikielisyys on dynaaminen prosessi, joka muuttuu päivittäin, sopeutuu ympäristöön ja yksilön tarpeisiin. (Hassinen 2005: 13, 16.) Kielten taso ei ole koskaan lopullinen, vaan kielen hallinta muuttuu koko ajan. Kaksikielisyys on enemmän kuin kielen puhumista tai kulttuurikontekstia. Se vaikuttaa ihmiseen kokonaisvaltaisesti. Se on elämäntyyli ja elämän sisältö. (Hassinen 2002: 16–21.) Kieli on ennen kaikkea sosiaalisen kanssakäymisen väline, jonka avulla ihminen jo pienestä pitäen oppii vaihtamaan ajatuksia ja kääntymään toisten ihmisten puoleen. (Mönkkönen 2007: 90-91.)

Kaksikielisyys voi olla simultaanista ja suksessiivista. Simultaaninen kaksikielisyys tarkoittaa kahden eri kielen omaksumista kaksikielisessä perheessä, jossa kumpikin vanhempi käyttää oma äidinkieltään puhuessaan lapsille. Jos lapsi alkaa vasta kolmannen ikävuoden jälkeen omaksua toista kieltä, hänelle kehittyy peräkkäinen eli suksessiivinen kaksikielisyys. (Hassinen 2002: 22.) Lapselle kielet ovat eri asemassa riippuen siitä, kumman kielen vaikutuspiirissä lapsi siinä vaiheessa on. (Korpilahti 2010: 146). Hassisen (2002: 21) mukaan kahden kielen omaksumiseen vaikuttavat ikä, sukupuoli, älykyys, muisti, motivaatio ja suhtautuminen kyseessä olevaan kieleen.

Kaksikielisessä perheessä vanhemmilta edellytetään järjestelmällisyyttä kielimallin luomisessa lapselle. Vanhempien tulee puhua lapselle selkeästi omaa äidinkieltään.

Mallia kutsutaan "yksi kieli- yksi aikuinen". Se vaatii vanhemmilta sisukkuutta, keskittymistä, kärsivällisyyttä ja itsekuria. (Protassova–Rodina 2013: 29.)

Kaksikielisyyttä on kahdenlaista: simultaaninen ja sukseksiivinen. Simultaanisella kaksikielisyydellä tarkoitetaan tilannetta, jossa lapsella on ympäristössään alun alkaen kaksi eri kieltä. Sukseksiivinen kielitaito tarkoittaa, että lapsi omaksuu uuden kielen kohdekielisessä ympäristössä, jolloin uusi kieli opitaan äidinkielen rinnalle. Lisäksi on olemassa termi toiminnallinen kaksikielisyyys, mikä tarkoittaa, että lapsi pystyy toimimaan molemmilla kielillä ja käyttää niitä eri tarkoituksiin. Se auttaa lasta toimimaan molemmissa kulttuureissa kulttuurin odotusten mukaisesti. (Ota koppi! 2012: 9.) Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tehtävänä on antaa lapselle mahdollisuus oppia suomen kieltä sekä luonnollisissa että ohjatuissa tilanteissa. Päivähoidon työntekijöiden tulisi korostaa vanhemmille miten tärkeää heidän on tukea lapsen oman kielen kehittymistä. (Kivijärvi 2011: 247.)

Lapsiryhmän toimintaan kuuluu suomi toisena kielenä (S2) -opetus, mikäli ryhmässä on muita kuin suomea äidinkielenään puhuva lapsia. Tavoitteelliseen ja säännölliseen S2-opetukseen jokaisella lapsella on oikeus. (Ota koppi! 2012: 10.) S2-opetukseen sisältyy sekä luonnollista, että ohjattua oppimista. Luonnollisia vuorovaikutustilanteita ovat leikki, ruokailu, ulkoilu, lepoaika jne. Erityisesti pienimmille lapsille nimenomaan luonnollinen oppiminen päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa on tärkeä. Ohjatun opetuksen tulee olla säännöllistä ja aiheiltaan lähellä lasta olevia. Oppimista tukevat toistaminen, konkreettisuus ja toiminnallisuus. S2-opetusta voidaan antaa tavallisissa pienryhmissä, erillisissä S2-ryhmissä sekä yksilö- ja pariopetuksessa. (Kivijärvi 2011: 255– 256.) Alueellinen suomi toisena kielenä lastentarhanopettaja tukee hoidosta ja kasvatuksesta vastaava henkilökunta järjestämällä mm. konsultaatiota ja koulutusta. (Ota koppi! 2012: 10).

Kaksikielisyyden suunnitelmaan sisältyy sekä äidinkielen että suomen kielen tukeminen kotona, päivähoidossa ja esiopetuksessa. Suomi toisena kielenä oppimisen tavoitteet perustuvat lapsen tarpeisiin, kehityksen havainnointiin ja vanhempien kanssa yhdessä laadittuun kaksikielisyyden suunnitelmaan. (Ota koppi! 2012: 10.) Kielen kehityksen arvioinnissa tulee huomioida kaikki kielen osataidot: puhuminen, ymmärtäminen, lukemisvalmiudet, sanasto ja kielen rakenteet. (Kivijärvi 2011: 257). Kaksikielisyyttä

koskeva suunnitelma kirjoitetaan sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan että esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. (Ota koppi! 2012: 10).

4 Kehittämistehtävä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tukea venäjää puhuvien perheiden integroitumista Suomeen. Integroitumisen tukemiseksi olen toteuttanut luentosarjan, jota esittelen tarkemmin tässä luvussa.

Kiinnostuin aiheesta keskusteltuani muutamien venäläistaustaisten äitien kanssa suomalaisen ja venäläisen varhaiskasvatuksen eroista. Esimerkiksi eräässä keskustelussa venäläinen äiti ihmetteli, miksi hänen lapsensa istui päiväkodin pihalla lätäkössä, kun hän tuli hakemaan lasta kotiin. Äiti tulkitsi, että lapsesta ei huolehdittu lainkaan. Suomalainen näkökulma lapsen oikeudesta päästä loikkimaan myös lätäköihin oli venäläiselle uusi. Samalla hän alkoi myös ymmärtää, miksi lapsille piti hankkia venäläisten mielestä rumia ja täysin epäkäytännöllisiä kuravaatteita.

Monet päiväkodissa suomalaisille tutut asiat voivat tuntua venäläisistä kummallisilta. Venäläisvanhemmat tulkitsevat toimintaa oman elämäkokemuksensa kautta ja saattavat siis tulkita sen suomalaisesta näkökulmasta katsoen melko väärin.

Toinen huoli, joka keskusteluissa venäjää puhuvien vanhempien kanssa tuli ilmi, on lapsen kielelliset taidot: miten lapsi voi oppia kunnolla suomea tai miten voidaan tukea hänen venäjän kielen taitoaan.

Opinnäytetyön tarkoituksena on ylipäätään löytää epäkohdat ja asiat, jotka tarvitsevat kehittämistä ja keksiä välineitä niiden ratkaisemiseksi. (Vilka – Airaksinen 2003: 150). Venäläisvanhempien huolten helpottamiseksi päätin tehdä opinnäytetyöni suunnittelemalla luentosarjan venäjää puhuville vanhemmille. Luentosarjassa annetaan monipuolisesti tietoja Suomen varhaiskasvatusjärjestelmästä ja sen toiminnan periaatteista.

Luentosarja varhaiskasvatuksesta oli tarkoitettu venäjänkielisille vanhemmille. Venäjänkieliset ovat Suomessa laaja ja heterogeeninen ryhmä. Iskaniuksen mukaan (2006: 26) venäjää äidinkielenään puhuvien joukossa on venäläisten lisäksi myös suuri

joukko muiden kansallisuuksien edustajia. Luennoille odotettiin eritaustaisia venäjänkielisiä vanhempia. Tärkein heitä yhdistävä tekijä oli asuminen Suomessa. Kohderyhmässä on vanhempia, jotka ovat asuneet Suomessa jo pitkään sekä niitä, jotka ovat juuri muuttaneet maahan.

Luennot oli tarkoitettu ensisijaisesti perheille, joissa on päivähoitoikäisiä tai lähitulevaisuudessa päivähoitoon aloittavia lapsia. Kohderyhmään kuuluivat myös venäjänkieliset lasta odottavat vanhemmat.

Opinnäytetyöni koski ainoastaan pääkaupunkiseudulla asuvia venäjänkielisiä vanhempia. Luennot pidettiin hyvien kulkuyhteyksien päässä Sellon kirjastossa Espoossa.

4.1 Luentosarjan tavoitteet

Venäjänkielisten asukkaiden kotoutumista parantaa tieto siitä, miten sosiaalialan palvelut Suomessa toimivat. Venäjänkielisille pitäisi tarjota mahdollisuus tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan heidän omalla kielellään. Aniksen (2008: 45) mukaan maahanmuuttajat tarvitsisivat ennen kaikkea neuvontaa, ohjausta ja tukea selviytyäkseen uudessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Tutkimuksista käy ilmi, että palvelut ja maahanmuuttajat eivät kohtaa, mikä pitkälti johtuu palvelujen lokeroituneisuudesta ja koordinoimattomuudesta sekä siitä, että heillä ei aina ole mahdollisuuksia vaikuttaa prosesseihin, joissa päätetään heidän omaan elämäänsä liittyvistä tärkeistä asioista. (Ks. myös Anis 2007.)

Luentosarjan ”*Suomalainen varhaiskasvatus tutuksi!*” keskeisenä tavoitteena oli antaa asianmukaista ja selkeää tietoa siitä, miten suomalainen varhaiskasvatusjärjestelmä toimii. Luennoilla kerroin varhaiskasvatuksen sisäisistä rakenteista (asiantuntijoille tutuista, mutta vanhemmille vieraista asioista) ja selitin käsitteitä venäjäksi. Luennot myös paransivat dialogista vuorovaikutusta vanhempien ja varhaiskasvatuksessa työskentelevien ammattilaisten välillä, mikä on omiaan vahvistamaan päivähoitossa olevien lasten etua kasvatuksessa.

4.2 Luentojen suunnittelu ja toteutus

Aloin hyvissä ajoin hakea paikkaa luentoja varten. Kesäkuun alussa 2015 otin yhteyttä mahdolliseen yhteistyökumppaniin eli Espoossa sijaitsevan Sellon kirjastoon. Kirjastossa minua neuvottiin ottamaan yhteyttä palvelupäällikkö Erna Marttilaan. Tapasin hänet henkilökohtaisesti ja selitin hänelle ideani luentosarjasta. Marttila suhtautui myönteisesti ideaani. Samalla tapaamisella sovimme hänen kanssaan seuraavista asioista:

- Luennot pidetään Akseli-salissa kolmena lauantai-iltapäivänä: 18.10., 8.11. ja 13.12. Jokainen luento kestää kaksi tuntia.
- Kirjaston työntekijä Ester Kanaeva auttaa luentojen käytännön järjestelyissä: avaa salin, keittää teetä ja kahvia, järjestää huonekalut salissa luentoja varten ja tuo pehmeitä tyynyjä, lasten leluja ja piirustusvälineitä Lastenmaan osastolta.
- Tilaisuutta mainostetaan kirjaston kautta kirjaston InfoTV:ssä, kirjaston internetsivuilla ja kirjaston sosiaalisen median kanavilla (esim. Facebook, VKontakte).
- Kirjasto maksaa Helsingin yliopiston asiantuntijaluennoitsijalle palkkion Sellon kirjaston venäjänkielisen kirjaston erityisrahastosta.

Sellon kirjasto sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien päässä, joten luennoille odotettiin nimenomaan pääkaupunkiseudulla asuvia vanhempia. Helsingistä, Vantaalta, Espoosta ja Kauniaisista sinne pääsee helposti junalla, bussilla tai omalla autolla.

Mainostaminen oli todella tärkeä osa opinnäytetyöni onnistumista: halusin tehdä informatiiviset ja houkuttelevat mainokset, jotta saisin paikalle oikeat ihmiset, eli venäjänkieliset vanhemmat, jotka tarvitsevat tietoa suomalaisesta varhaiskasvatuksesta. Yhteistyökumppanikseni löysin graafikko Natalia Sergejevan, jolla on alalta yli 10 vuoden kokemus. Ideanani oli hyödyntää graafista suunnittelua tekemällä esteettisesti kaunis, informatiivinen ja muista mainoksista erottuva luentosarjamainos houkutelakseni kohderyhmän paikalle. Työt aloitimme yhdessä elokuussa 2014. Kerroin Natalialle ideastani ja aloimme pohtia, mikä olisi paras

graafinen ratkaisu. Tuloksena syntyi pari toteutumiskelpoista vaihtoehtoa. Tutkimme Sellon kirjaston mainosseinää ja Info-TV:tä, kuinka pitkään yksi mainos pysyy paikallaan, ja kuinka kauan pitää odottaa sen näkymistä uudelleen.

Pohdimme, riittäisikö yksi mainos koko luentosarjaa varten vai pitäisikö jokaisella luennolla olla omansa. Päädyimme jälkimmäiseen ratkaisuun. Näin osallistujat näkevät heti, mitä kullakin luennolla on tarkoitus käsitellä. Uskoimme erillisten mainosten myös houkuttelevan paikalle enemmän ihmisiä.

Anis (2007: 38–39) kertoo ruotsalaisesta tutkimuksesta, jossa on todettu, että sosiaalialan asiakkaat kokevat sosiaalityöntekijät sekä auttajina että vallankäyttäjinä, mikä selvästi vaikeuttaa luottamuksellisen kumppanuussuhteen rakentamista auttamisprosessissa. Luennoilla minulle oli tärkeää rakentaa luottamuksellinen suhde vanhempien kanssa. Päädyin antamaan vanhemmille mahdollisuuden tutustua minuun tarkemmin. Sitä varten loimme Sergejevan kanssa valmiin esittelypaketin.

Esittelypaketissa kerroin lyhyesti, mutta informatiivisesti omasta koulutuksestani, työkokemuksestani ja alueista, jotka kiinnostavat minua ammatillisessa mielessä. Lisäksi liitin esittelypakettiin kirjoittamani artikkelin venäläisestä ammattilehdestä ”Montessori-club”, missä minulla on oma kolumni. Valmis esittelypaketti oli saatavilla jokaisella luennolla, ja vanhemmat saivat kappaleen itselleen. Esittelypaketin laitoin samalle pöydälle, missä olivat luennon valmiit materiaalit, joten vanhemmat saivat kaiken tarvittavan yhdestä paikasta.

Halusin järjestää luennot niin, että mahdollisimman paljon ihmisiä kohderyhmästä voisi tulla tapahtumaan. Monet venäjänkieliset perheet, joilla on päiväkotikäisiä lapsia, ovat huonosti verkostoituneet. He hoitavat lapsia itse ilman ulkoista apua. Luennoille ei vaadittu ennakkoilmoittautumista, koska ajattelin sen vähentävän osallistujia. Jotta kaikilla lapsiperheillä olisi mahdollisuus tulla, suunnittelin luennot niin, että lapset voi ottaa mukaan.

Sosiaalityössä jokainen asiakassuhde on vuorovaikutussuhde. (Laitinen–Pohjola 2010: 52). Reinbothin (2008: 31) mukaan myös tilojen järjestäminen asiakkaalle on myös vuorovaikutusta. Halusin luoda kätevän ja viihtyisän ympäristön, missä on helppo liikkua ja seurata luentoa pientenkin lasten kanssa.

Asetin tuolit piirin muotoon, järjestin lapsille leikkinurkan, missä oli pieni pöytä, lastentuolit, istumistyyny, lelut ja piirustusvälineitä. Graafisen suunnittelijan Sergejevan kanssa suunnittelimme valmiita puuhapapereita värittämistä ja piirtämistä varten. Leikkipaikka sijaitsi salin takaosassa. Näin lapsista lähtevät äänet pysyivät kauempana.

Kirjaston työntekijä Kanaeva huolehti tarjoilusta. Vierailijoille oli varattu kahvia ja teetä ja pientä naposteltavaa. Mainoksissa oli kerrottu leikkinurkasta ja kahvitarjoilusta.

Oven viereen asetin pöydän, jossa oli luentomateriaali, palautelomakkeet sekä esittely itsestäni. Palautelomakkeet olin nitonut kiinni materiaaliin, koska arvelin sen lisäävän palautteen antamista.

4.3 Johdantoluento (1:) Varhaiskasvatus ja esiopetus Suomessa

Ensimmäisen luennon luentorungon tekemisen aloitin syyskuun puolivälissä. Olin tutustunut kirjallisuuteen ja miettinyt, mitä venäjänkieliset vanhemmat haluavat tietää suomalaisesta varhaiskasvatuksesta. Pohdin myös, minkälaiset tiedot auttavat vanhempia ymmärtämään, miten varhaiskasvatusjärjestelmä Suomessa toimii. Halusin tukea vanhempia arjessa näiden omien päiväkotikäisten lasten kanssa. Päätin ensimmäisellä luennolla kertoa vanhemmille varhaiskasvatusta määräävistä laeista. Laissa kerrotaan, kuka palvelun tuottaa, mitä palvelu sisältää ja kenellä on siihen oikeus. Koska lakiteksti on vaikeaa ja monimutkaista, varsinkin maahanmuuttajien on puutteellisen kielitaidon takia sitä vaikea ymmärtää. Mielestäni lakien lukeminen yhdessä voi vähentää vanhempien pelkoja ja auttaa heitä ymmärtämään omia oikeuksiaan.

Kerroin suomalaisen varhaiskasvatuksen päivähoitomuodoista, erilaisista päiväkodeista ja hoidon pituudesta.

Kolmantena teemana luennossa aiheena oli VASU ja esiopetus. Kerroin varhaiskasvatuksen suunnitelman tasoista, sisällöstä, tarkoituksesta ja toteuttamistavoista. Kerroin varhaiskasvatuksen sisältöalueista, koska omasta kokemuksestani tiedän, että venäjänkieliset vanhemmat ovat huolissaan ”pelkästä leikkimisestä” Suomen päiväkodeissa. Kun vanhemmat saavat tietoja erilaisista sisältöalueista, he ymmärtävät, että jokaiseen päivätoiminnan hetkeen sisältyy

oppimisen elementti. Lisäksi kuvailin lyhyesti esiopetuksen päätavoitteita, esimerkiksi kuinka paljon ja missä esiopetusta voidaan järjestää.

Neljäs osa luennosta käsitteli päiväkodin aikataulua ja sen yksityiskohtia, kuten ruokailua, ulkoilua, päiväunia, pukeutumista, riisumista jne.

Viides osa luennosta käsitteli suomalaisen varhaiskasvatuksen erikoisuuksia, kuten lorupussia, erilaisia loruja, kasvun kansioita, päivähoiton sanastoa, ulkoilua, ruokailua ja sadutusmenetelmää. Mielestäni oli erittäin tärkeä kertoa vanhemmille sadutusmenetelmästä. Sadutus nostaa esiin toisen kunnioittamisen ja arvostamisen. Tutkimuksen mukaan sadutus luo asiantuntijoiden työhön vastavuoroisen toimintakulttuurin, jossa ilo, mielikuvitus ja myös harmittavat ja vaikeat asiat voidaan tuoda esille. Sadutus on menetelmä, jonka avulla lapset muokkaavat ajatuksiaan tarinaksi. Menetelmän avulla aikuiset voivat raivata tilaa lasten aloitteille arjen toiminnassa. (Karlsson 2014:18).

Alun perin suunnittelin, että jokainen dia tehdään sekä venäjäksi että suomeksi. Lopulta tulin kuitenkin siihen tulokseen, että paras tapa toteuttaa luentorunko on tehdä diat kahdella kielellä samanaikaisesti, koska päiväkodissa ja jokapäiväisessä elämässä vanhemmat törmäävät suomenkielisiin termeihin. Kaikki lakitermit, muun termistön ja kirjoista otetut lainaukset kirjoitin suomeksi, mutta selitin niitä venäjäksi. Näin syntyneet informatiiviset diat annoin vanhemmille luennon alussa.

4.4 Syventävä luento (2:) Kasvatuskumppanuus ja monikulttuurisuus

Toisen luennon pääajatuksena oli nostaa esille teemat, jotka ovat tuttuja varhaiskasvatuksen henkilökunnalle ja vahvasti esillä päiväkodin toiminnassa, mutta vanhemmille tuntemattomia.

Päätin avata luennon kasvatuskumppanuuden teemalla. Kasvatuskumppanuus tarkoittaa vuorovaikutusta varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien välillä. Varhaiskasvatuksen työntekijän tehtävänä on luoda sellaiset suhteet perheen kanssa, että lapsen etu ja oikeudet toteutuvat parhaiten. (Kaskela–Kekkonen 2006: 51–4).

Toinen osa luennosta käsitteli sitä, miten lasta kuunnellaan, miten lapsen kanssa puhutaan tunteista ja miten lapsen mielipide otetaan huomioon päivätoiminnoissa.

Aiheen käsittelyn avuksi otin esimerkkejä venäläisen psykologin Julia Gippenreiterin (2014) kirjasta, missä hän käsittelee sitä, miten rakentaa luottamuksellinen vuorovaikutus lapsen kanssa käyttämällä aktiivista kuuntelutekniikkaa ja minäviestintää.

Kolmas osa luennosta käsitteli monikulttuurisuutta päiväkodeissa. Aloitin teeman kertomalla vanhemmille sopeutumisprosessista uuteen maahan. Selitin, että sopeutumisprosessilla on neljä vaihetta ja ne koskevat jokaista perheenjäsentä. (Alitolppa–Niitamo 1993: 25–30). Aiheeseen liittyvät diat pohjautuivat Hujalan ja Turjan (2011) tekemään teokseen *Varhaiskasvatuksen käsikirjaan*. Kirjasta poimin monikulttuurisuuden käsittelyyn päiväkodissa liittyvät tiedot. Kerroin, miten pienryhmässä toimiminen edistää maahanmuuttajataustaisen lapsen kasvatusta ja kehitystä.

Neljäs osa oli lyhyt ja käsitteli kestävästä kehitystä. Kerroin siitä lyhyesti ja annoin esimerkkejä, miten se ilmenee päiväkotien arjessa (esim. roskien lajittelu, lehtikompostin tekeminen pihalle ja lasten sosiaalisten taitojen opettelu).

4.5 Asiantuntijaluento (3:) Kaksikielisyys, kielenopetus ja kielituki päiväkodissa

Kolmannen luennon teemana oli kaksikielisyys varhaiskasvatuksessa. Kolmatta luentoa varten suunnittelin myös asiantuntijan vierailun osaksi luentoa. Ajatuksena oli kutsua mukaan Helsingin yliopiston kaksikielisyyden asiantuntija Ekaterina Protassova. Ekaterina Protassova on PhD, dosentti ja yliopistonlehtori Nykykielten laitoksessa Helsingin yliopistossa. Suunnittelin, että minä itse pidän luennon ensimmäisen osan ja kerron vanhemmille kaksikielisyyteen liittyvistä kysymyksistä, jotka tulevat esiin päiväkodin arkielämässä. Toisen osan luennosta pitää Ekaterina Protassova. Hän kertoo vanhemmille kaksikielisyyden teoreettisesta viitekehyksestä, kaksikielisyyden tutkimuksesta ja kirjoista, opetusmenetelmistä ja siitä, miten kaksikielisyyttä tuetaan kotona.

Noin kaksi viikkoa ennen varsinaista luentoa sovin tapaamisen Ekaterina Protassovan kanssa. Keskustelimme luennon aiheista ja asioista, jotka on tärkeää nostaa esiin.

Kolmas luento koski kaksikielisyyden kysymyksiä monipuolisesti. Aloitin luennon teemalla *tulkin käyttö päivähoitossa*. Kerroin, milloin voidaan pyytää tulkkia avuksi,

kuka on vastuussa tulkin tilaamisesta, miten tulkkaus tapahtuu ja sekä muista tulkkaukseen liittyvistä asioista. Luennon toinen teema oli suomi toisena kielenä päivähoitossa. Kerroin S2-opetuksesta ja S2-opettajista päiväkodeissa. Sen lisäksi kerroin toiminnallisesta kaksikielisyydestä. Näytin vanhemmille, että S2-opetuksen ohjelmat on monenlaisia, ja jokainen kunta käyttää tiettyjä menetelmiä. Vertailin Helsingin *Ota koppi!* ohjelmaa ja Espoon *Pienten kielireppu* ohjelmaa. Sen lisäksi vastasin vanhempien kysymyksiin edellisestä luennoista, kuten uudesta perusopetuslain muutoksesta ja siitä, miten se liittyy esiopetukseen. Toinen osa kysymyksistä koski lasten lauluja päiväkodissa. Valmistelin vanhemmille muutamia lauluesimerkkejä, jotka me kuuntelimme yhdessä. Perehdyimme yhdessä myös laulujen teksteihin.

4.6 Luentojen eteneminen

Jokaisen luennon alussa kerroin lyhyesti itsestäni, opiskelusta ja opinnäytetyöstäni. Luentojen alussa vanhemmat saivat tulostetun version sekä edellisestä luennosta että pidettävästä luennosta.

Luennon aikana vanhemmat kuuntelivat aktiivisesti, tekivät muistiinpanoja, esittivät kysymyksiä, jakoivat omia kokemuksiaan varhaiskasvatuksesta ja osallistuivat vilkkaasti keskusteluun.

Kun puhuin suomalaisen varhaiskasvatuksen traditioista, tuin esitystäni näyttämällä vanhemmille itse tekemäni lorupussin. Lorupussissa on kortteja, joissa toisella puolella on joku kuva ja toisella puolella siihen liittyvä loru. Leikimme vanhempien kanssa lorupussilla. Leikin jälkeen vanhemmat saivat rauhassa tutustua lorupussin kortteihin. Lisäksi lauloin vanhemmille lasten suosikkilaulut ”Tuiki, tuiki, tähtönen” ja ”Pienen pieni veturi”. Monet vanhemmat, joiden lapset on päivähoitossa, kuulivat laulut ensimmäistä kertaa elämässään. Myös lorupussiin tutustuminen oli monille hauska yllätys.

Luennolla eräs äiti kysyi laulusta, jota hänen lapsi lauleskeli kotona ja halusi, että äiti laulaisi mukana. Äidille laulu oli tuntematon. Hän tiedusteli asiaa päiväkodista ja sai tietää, että kyseessä oli ”Pukki” laulu. Sen jälkeen hän yritti tuloksetta löytää laulua kirjastosta. Minä löysin kyseisen laulun CD-levyllä. Laulun nimi on ”Kolme pukkia”. Se perustuu vanhaan norjalaiseen satuun. Tulostin laulun sanat ja käänsin ne venäjäksi. Seuraavalla luennolla kuuntelimme ja lauloimme laulun yhdessä osallistujien kanssa.

Kävi ilmi, että lapset laulavat usein kotona päiväkodissa oppimiaan lauluja, ja vanhemmat haluaisivat tietää mistä laulut kertovat ja toivoisivat saavansa laulujen sanat.

Vanhemmille annettiin tulostettu versio edellisestä luennoista ja tästä luennosta. Dosentti Protassova toi vanhemmille omaa materiaaliaan: lehtisen ”Русский+ Другой язык: Как это бывает” (E. Протасова, September 2014). Jokainen vanhempi sai oman version mukaansa. Protassova kertoi vanhemmille tutkimuksista, jotka koskevat kaksikielisyyttä, antoi vinkkejä ja esimerkkejä miten kaksikielistä lasta voidaan tukea. Protassova toi mukanaan muutamia leikkejä ja näytti paikalla olevien lasten kanssa miten niitä leikitään. Hän esitteli mm. itse kehittämänsä oppimisleikin ”Умная азбука”(”Viisaat Aakkoset”). Hänellä oli mukanaan myös IKEAN ”lasten kauppa leikkipaketti”. Hän näytti, mitä kaikkia leikkejä paketissa olevilla esineillä voi leikkiä, esimerkiksi kyselyleikki, synonyymileikki, tarinaleikki ja tavallinen kauppaleikki.

5 Luentojen palaute ja arviointi sekä eettiset näkökohdat

5.1 Opinnäytetyön arvioinnista yleisesti

Opinnäytetyöni on monimuotoinen. Yksi sen tärkeimmistä osista on työn arviointi. Vilkan ja Airaksisen mukaan toiminnallisen opinnäytetyön arviointi on tärkeä osa oppimisprosessia. Arviointia pitää suorittaa kriittisesti koko opinnäytetyöprosessin ajan. (Vilka– Airaksinen 2003: 157).

Pyrin arvioimaan opinnäytetyötäni mahdollisimman kattavasti ja siksi päätin kerätä palautteet sekä kohderyhmältä että yhteistyökumppaneilta. Analysoimalla palautteita sain mahdollisuuden arvioida oppimisprosessia kokonaisuudessaan. Tässä opinnäytetyössä en analysoi palautteiden laadullista sisältöä, koska se ei kuulu tähän työhön.

5.2 Palautelomakkeet vanhemmilta

Luentosarjan arviointia varten suunnittelin vanhemmille palautelomakkeet. Ideana oli tehdä mahdollisimman yksinkertainen ja lyhyt lomake, mikä helpottaisi ja nopeuttaisi vastaamisprosessia. Omasta kokemuksestani tiedän, että on tylsä täyttää pitkiä ja monimutkaisia palautelomakkeita. Lyhyellä palautelomakkeella kannustin vanhempia vastaamaan kysymyksiin.

Jokaisessa palautelomakkeessa oli kolme kysymystä, kaksi suljettua ja yksi avoin kysymys. Suljetut kysymykset sisälsivät kolme vastausvaihtoehtoa kuten *kyllä, ei oikeastaan* ja *ei*. Kolmas kysymys oli avoin: *Minkälaiset teemat kiinnostavat teitä ja mistä haluatte lisää tietoa seuraavilla luennoilla?* Kysymyksen tehtävä oli antaa vanhemmille mahdollisuus kertoa anonyymisti teemoista, jotka heitä kiinnostavat ja ovat heille ajankohtaisia. Kahden ensimmäisen luennon alussa kerroin, että vastaukset kolmanteen kysymykseen puretaan seuraavilla luennoilla. Näin vanhemmat voivat tuntea saavansa vastauksia heille tärkeisiin kysymyksiin. Tällä tavalla luodaan positiivisia kokemuksia sosiaalialan palveluista ja luottamusta niihin.

Palautelomakkeet tein paperille, jossa oli kaunis kuva. Halusin tuoda lomakkeisiin esteettisyyttä ja herättää positiivisia tunteita vanhemmissa. Ajattelin, että se myös houkuttelisi vanhempia vastaamaan kysymyksiin ja poistaisi heidän mielestään pelottavaa ja monimutkaista byrokratiaa.

Jokaisella luennolla jaoin palautelomakkeet, jotka oli niitattu luentomonisteeseen. Näin varmistin, että jokainen vanhempi sai lomakkeen. Luentomonisteet olivat saatavilla valmiiksi tulostettuina luentosalin pöydällä lähellä ovea.

Jokaisen luennon alussa ja lopussa mainitsin palautelomakkeista ja pyysin vanhempia täyttämään ne. Korostin, että lomakkeiden täyttäminen kestää vain puoli minuuttia ja se on tärkeää opinnäytetyön arviointia ja varhaiskasvatustyön kehittämistä ajatellen.

5.3 Palautelomakkeiden arviointi

Jokaisen luennon jälkeen keräsin palautelomakkeet takaisin. Palautelomakkeiden avulla halusin saada tietoa siitä, kuinka hyödylliseksi kohderyhmä koki luennot ja miten he arvioivat luentojen tyyliä ja tietojen jakoa.

Aineiston analysointiprosessissa käsittelin kaikkia saamiani palautelomakkeita asianmukaisesti ja anonyymisti eettisiä periaatteita noudattaen.

Tulijoiden ja lomakkeiden määrät erosivat toisistaan. Ero oli erilainen jokaisella luennolla. Alla oleva diagrammi osoittaa osallistujien määrän ja lomakkeen palauttaneiden määrän.

Saaduista vastauksista tein graafisen yhteenvedon.

Oliko luento hyödyllinen ja mielenkiintoinen teille?

(Kaikki luennot yhteensä)

	Luento 1	Luento 2	Luento 3	Yhteensä
Kyllä	18	15	15	48
Ei oikeastaan	1	1	1	3
Ei	0	0	0	0

Oliko luennon materiaali kerrottu selkeästi ja mukavasti?

(Kaikki luennot yhteensä)

	Luento 1	Luento 2	Luento 3	Yhteensä
Kyllä	19	14	14	47
Ei oikeastaan	0	2	2	4
Ei	0	0	0	0

Vastaukset kolmanteen kysymykseen on listattu erikseen liitteeseen (ks. liite 5).

Palautelomakkeiden analysoinnin jälkeen tulin siihen tulokseen, että luentosarja ”*Suomalainen varhaiskasvatus tutuksi!*” onnistui hyvin. Luennoille tuli paljon vanhempia, jotka olivat pääosin tyytyväisiä luentojen sisältöön, tietojen jakamiseen ja luentojen laajuuteen, sekä luentojen vetäjän avoimuuteen kohderyhmää kohtaan. Vanhemmat pystyivät avoimesti esittämään heille tärkeitä kysymyksiä, osallistumaan keskusteluun ja saivat vastauksia nimenomaan heitä koskeviin kysymyksiin varhaiskasvatuksesta.

5.4 Palautteet yhteistyökumppaneilta

Jotta arviointi olisi kattava, pyysin palautetta myös yhteistyökumppaneiltani. Prosessin kehittämistä varten on tärkeä saada palautetta myös esimerkiksi henkilöiltä, jotka tavalla tai toisella osallistuivat luentosarjan toteutukseen.

Yhteistyökumppaneiden näkökulmasta kehittämistehtävän aihe oli ajankohtainen ja hyvin valittu. Sellon kirjaston palvelupäällikkö Mattila totesi: ”...venäjänkielisillä asiakkailta on selkeä tarve luentoihin suomalaisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen teemoista.” Helsingin yliopiston dosentti Protassovan mukaan: ”Tämänkaltaisen työ on tärkeää, koska monet venäjänkieliset vanhemmat ja jo pitkään Suomessa asuneet tuntevat heikosti omia oikeuksiaan eivätkä ole tietoisia miten suomalaisessa yhteiskunnassa kasvatetaan lapsia”.

Yhteistyökumppaneiden mielestä luentojen sisältö oli asianmukaista ja luotettavaa. Protassova korosti taitoani suhtautua kriittisesti informaatiotulvaan ja vastata asianmukaisesti vanhempien kysymyksiin. Tästä voin päätellä, että pyrkimykseni valita sellaisia luentoaiheita, jotka tukevat venäjänkielisten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan, onnistui hyvin.

Yhteistyö Sellon kirjaston kanssa sujui hyvin. Tilojen varaaminen, sopiminen erilaisista teknisistä kysymyksistä henkilökunnan kanssa onnistui ongelmitta. Mainokset olivat hyvin tehty ja ne toimivat. Mattilan mielestä mainokset toimitettiin kirjastoon liian myöhään, mikä oli valitettavaa. Mattila sanoi, että mainosten pitäisi olla verkossa vähintään kaksi viikkoa ennen tapahtumaa. Ensimmäinen mainos onnistuttiin lähettämään ajoissa, mutta toinen ja kolmas mainos tuli verkkoon vasta viikkoa ennen tilaisuutta luomisprosessin venymisestä ja teknisistä vaikeuksista johtuen. Venymisen syynä oli graafikko Sergejevan ja minun väliset erimielisyydet mm. mainostekstistä. Oli

vaikeaa löytää nasevaa lyhyttä tekstiä, joka toimisi hyvin kahdella kielellä: suomeksi ja venäjäksi. Vaikeuksista huolimatta olisin valmis jatkamaan samantyyppisten mainosten tekoa. Mielestäni ne helpottivat yhteisymmärrystä suomenkielisten työntekijöiden kanssa ja täyttivät kirjaston ehdon, että tapahtumasta oli tietoa valtakielellä.

Mainostaminen ja tiedottaminen ei ollut tarpeeksi kattavaa, koska vain yhdellä luennolla oli läsnä yksi mies. Täytyisi miettiä, mitä pitäisi tehdä, että saisi miehet tulemaan mukaan, varsinkin venäläiset.

5.5 Oma arviointi

Luentosarjan suunnittelu ja toteuttaminen oli minulle ammatillisesti uusi kokemus. Työprosessin aikana teoreettinen tietämykseni varhaiskasvatuksesta, kaksikielisyydestä, integraatiosta sekä niiden välisistä suhteista syveni.

Runsasti saatavilla olevia tietolähteitä tutkiessani pohdin, miten varhaiskasvatuksen teoriaa voisi soveltaa venäjänkielisten integroitumiseen.

Luentojen alussa minua jännitti, kuinka paljon ihmisiä luennolle tulee ja minkälaisia kysymyksiä vanhemmat esittävät. Luentojen aikana tunsin välillä itseni stressaantuneeksi ja epävarmaksi. Yritin tiedostaa omia tunnetilojani ammatillista asennetta unohtamatta. Pyrin herkästi vastaanottamaan myös vanhempien tunnetilat ja suulliset palautteet.

Vanhempien tehdessä mitä erilaisimpia kysymyksiä, jouduin toteamaan, että en pystynyt vastaamaan kaikkiin ihan heti, vaan tarvitsin aikaa niiden valmisteluun. Minun oli myönnettävä, että en vielä tiedä kaikkea. Tarvitsin kollegojen apua tai etsin vastauksia kirjallisuudesta. Kokemus auttoi minua ymmärtämään omat mahdollisuuteni sekä omat rajani. Vastaus asiakkaalle: ”Minä en nyt osaa vastata kysymykseen. Minun täytyy ottaa selvää ja tarkistaa asia.”, kehitti minua ammatillisesti ja henkisesti.

Ammatillinen etiikka ohjaa arkipäivän toimintaa kaikessa sosiaalisessa kanssakäymisessä. Sosiaalialan tavoitteena on auttaa ihmisiä elämänmuutoksissa ja löytää ratkaisuja erilaisissa tilanteissa. Ihmisen yksilöllisyyden ja ihmisarvon kunnioittaminen on eettisen ja moraalisen toiminnan perusta. (Arki, arvot, elämä, etiikka 2013: 5–6.)

Koko opinnäytetyöprosessin ajan pidin mielessä eettisen toimintatavan ja pohdin työni luotettavuutta. Eettinen ajattelu koskee aiheen valintaa, toteuttamisprosessia ja tulosten raportointia. (Kuokkanen – Kivirinta – Määttänen – Ovkenström 2007: 27.) Opinnäytetyötä tekevä opiskelija tekee tietoisia, eettisesti perusteltuja ratkaisuja alkaen opinnäytetyön aiheen valinnasta koko prosessin läpi. (Hirsjärvi ym. 2000: 26.) Työskentelyn aikana noudatin sovittuja sopimuksia ja aikatauluja sekä yhteistyökumppaneiden että vanhempien kanssa. Kerroin luentoihin osallistuville vanhemmille opinnäytetyöstäni, sen tavoitteista ja käyttötarkoituksesta. Käsittelin vanhemmilta saatuja palautteita anonymisti. Analysoin aineistoa mahdollisimman objektiivisesti, ilman tulkintoja ja ennakkoasenteita.

Eettinen pohdinta koskee myös opinnäytetyön lähteiden hankintaa ja niiden luotettavuutta. Huolehdin siitä, että lähteiden merkintä on tekstissä selvästi esillä. Pysin myös siihen, että opinnäytetyön teoreettisen ja toiminnallisen osan kieli on ammatillista.

6 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli järjestää venäjänkielisille vanhemmille luentosarja ”*Suomalainen varhaiskasvatus tutuksi!*” Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin. Pystyin välittämään venäjänkielisille asiakkaille heidän äidinkielellään asianmukaista ja selkeää tietoa Suomen varhaiskasvatusjärjestelmästä, jotta heidän kotoutumisensa sujuisi helpommin.

Opinnäytetyöprosessin tuloksena syntyi materiaalipaketti, jota voi hyödyntää asiakastyössä venäjänkielisten kanssa. Suunnitellessani kolmen luennon pakettia perehdyin perusteellisesti teoriaosuuteen. Haastavinta oli valita isosta teoreettisesta materiaalista osia, joista olisi hyötyä vanhemmille ja joita voisi esittää heille ymmärrettävästi. Haastavaa oli selittää suomalaisessa sosiaalityössä käytettäviä termejä niin, että venäläiset ymmärtäisivät, mitä ne tarkoittavat käytännössä.

Sekä vanhempien että yhteistyökumppanien palautteet osoittivat, että onnistuin tiedon jakamisessa ja dialogisuudessa. Vanhemmat olivat tyytyväisiä siihen, että saivat mahdollisuuden osallistua luentoihin, joissa he saivat asianmukaista tietoa varhaiskasvatusjärjestelmästä ja kaksikielisyydestä omalla äidinkielellään. Aniksen (2008: 89) mukaan perheet tarvitsevat aikaa asettua uudenlaiseen ympäristöön, ja vanhemmuuden tukeminen ja tiedon tarjoaminen suomalaisesta yhteiskunnasta on

tällaisissa tilanteissa tärkeää. Monille vanhemmille oli arvokasta saada keskustella luentojen kuluessa erilaisista tilanteista päiväkodin arjessa ja pohtia erilaisia näkökulmia niihin.

Opinnäytetyötä tehdessä tuli vahvasti esille, että venäjänkielisiä vanhempia koskevat huolet liittyvät usein kotoutumiseen: uuden kielen opiskeluun, kulttuuristen normien hyväksymiseen ja yhteiskunnallisten instituutioiden toiminnan ymmärtämiseen. Kulttuuritulkin toiminnan lisääminen sosiaalityössä voisi parantaa dialogisuutta kulttuurien välillä ja edistää integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Kulttuuritulkin työkuvaan sisältyy sosiaalityöhön liittyvien käsitteiden avaamista sekä puheena olevan asian taustatietojen selventämistä. (Heino ym. 2014.)

6.1 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen on ollut hyvin mielenkiintoista ja innostavaa, vaikka ei aina niin helppoa. Työn toteuttaminen oli tärkeä osa ammatillista kasvuani. Sosionomin (AMK) ammattikuvaan kuuluu monta aluetta, kuten eettinen pohdinta, asiakastyö, kehittämisosaaminen, vuorovaikutustaidot, palvelujärjestelmän tunteminen yms. (Sosiaaliportti 1.a.) Opinnäytetyötä työstäessäni olen saanut paljon teoreettista tietoa vuorovaikutuksesta, kotouttamisesta, varhaiskasvatusjärjestelmän toiminnasta sekä sosiaalialaan liittyvistä laeista. Harjoittelin käytännössä dialogisuutta, asiakaslähtöisyyttä, ammatillista tietodnhallintaa ja asiakkaiden informointia. Opinnäytetyön tekeminen kehitti organisointi-, suunnittelu-, ja toteutustaitojani, joita voin hyödyntää tulevaisuudessa työssäni. Luentojen suunnittelussa ja toteuttamisessa opin soveltamaan teoreettista tietoa käytäntöön. Myös yhteistyötaitoni kehittyivät ja monipuolistuivat.

Avoimuus ja toisen kunnioittaminen on dialogin luomisen perusta (Isaacs 2001: 65). Luentojen aikana onnistuin luomaan luottamuksellisen suhteen vanhempiin, mikä tuli esille siten, että aluksi he olivat hyvin huolestuneita, mutta keskustelun jälkeen huolet näyttivät selvästi vähentyneen. Päättelin tästä, että riittäväällä asiantuntemuksella välitetty informaatio vanhemmille sopivalla tavalla lisää ymmärrystä varhaiskasvatusjärjestelmän toiminnasta ja vähentää vanhempien ennakkoluuloja, pelkoja ja huolia.

Luentojen aikana opin katsomaan varhaiskasvatusta venäjänkielisten vanhempien näkökulmasta, mikä auttoi näkemään varhaiskasvatusta laajemmin ja monipuolisemmin heidän arkitilanteissaan. Näin opin hahmottamaan tutun tilanteen eri tavalla, mikä antoi eväitä pohtimaan syvemmin työn kehittämistä ja asiakaslähtöisyyttä.

6.2 Tulevaisuuden kehittämiskohteet

Luennoilla nousi esiin mm. seuraavat asiat, jotka huolestuttavat venäjänkielisiä vanhempia: suomen kielen oppiminen ja äidinkielen säilyttäminen samanaikaisesti, pukeutumisen ja ruokailun traditiot suomalaisessa päiväkodeissa, mitä uutta lapsi oppii ja miten hänen kehityksensä etenee, miten rakennetaan toimivaa vuorovaikutusta päivähoidon henkilökunnan kanssa. Vanhemmat ovat huolissaan onko lapsi syönyt kunnolla, mitä hän on syönyt vai onko hän jäänyt nälkäiseksi, jos ruoka on ollut erikoista ja lapselle tuntematonta. Vanhemmat ovat olleet hämmästyneitä esimerkiksi kun lapsille on tarjottu thaimaalaista tai intialaista ruoka, mikä on monelta lapselta jäänyt syömättä. Venäjänkielisten vanhempien on vaikea ymmärtää suomalaisille lapsille tyypillistä itsenäisyyttä pukeutumisessa. Myssy voi olla huonosti päässä vaikka on tuulinen sää, vetoketju voi olla vain puoliksi kiinni ja kengät väärissä jaloissa tai lapsi ilman käsineitä. Vanhempien mielestä vuorovaikutuksessa henkilökunnan kanssa olisi parannettavaa, heitä kuunnellaan mutta ei kuulla. Vanhemmat ovat monesti arkoja antamaan kritiikkiä tai kyselemään paljon. Kotona he hakevat vastauksia huoliinsa esimerkiksi sosiaalisesta mediasta. Luennoilla tuli ilmi, että henkilökunnalla on vakiolauseet vanhempien kysymyksiin: *"Lapsi on syönyt hyvin, nukkunut hyvin ja ollut reipas ulkona"*. Vanhempien mielestä asia ei ole ehkä ihan niin: lapsi on kotona nälkäinen, vaatteet saattavat olla huonosti puettu päälle, lapsi on jatkuvasti nuhassa ja yskässä...

Tästä aiheesta voidaan tehdä mielenkiintoinen jatkotutkimus jossakin päivähoitopaikassa ja selvittää yksityiskohtaisemmin, mitä huolia vanhemmilla on yleisesti ottaen päivähoidosta. Toisaalta on hyvä tutkia myös henkilökunnan vaikeuksia vuorovaikutuksessa ja toiminnassa maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden kanssa. Tällainen jatkotutkimus voidaan suorittaa BIKVA-mallin mukaan. BIKVA on asiakaslähtöinen arviointimalli, jonka on kehittänyt Hanne Krogstrup Aalborgin yliopistossa. BIKVA-menetelmä pohjautuu asiakkaiden näkemyksiin palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta. Menetelmän etuja ovat sen yksinkertainen toteuttamistapa ja asiakasryhmän antaman palautteen keskeisyys. (Suominen 2010: 10.) Minun

mielestäni on tärkeää, että asiakkaat (tässä tapauksessa lasten vanhemmat) osallistuvat aktiivisesti toiminnan kehittämiseen, mikä edesauttaa maahanmuuttajataustaisia asiakkaita integroitumaan paremmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Yksi kehittämissuositus koskee päiväkodin henkilökunnalta saatavaa palautetta. Mitä heidän mielestä maahanmuuttajavanhempien tulisi ehdottomasti tietää suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja mitä toiveita heillä on vanhempien suhteen. Saatujen tietojen pohjalta voidaan järjestää aiheisiin liittyviä luentoja maahanmuuttajille.

Seuraava kehittämissuositus koskee varhaiskasvatuksen henkilökunnan syvempää informointia eri kulttuureista. Venäjänkielisten joukossa on paitsi ortodokseja myös buddhalaisia ja islaminuskoisia, joten uskonto voi vaikuttaa esimerkiksi käyttäytymiseen. Näin voidaan välttää vaikka seuraavanlainen tapaus. Päiväkodin työntekijä vaati lasta katsomaan häntä silmiin, kun hän puhui lapselle. Lapsi ei tehnyt näin, koska hänen kulttuurissaan lapsen ei sovi katsoa aikuista silmiin.

Venäläisille tärkeä arvo kaikessa on kauneus, näin ollen kannattaa miettiä aina millaisessa muodossa ja ilmiasussa informaatiota jaetaan. Sen takia kiinnitin paljon huomiota luentomainosten ulkoasuun ja otin yhteistyökumppaniksi ammattimaisen graafikon. Toivoisin, että varhaiskasvatuksen työntekijät voisivat tutustua luentomainoksiini ja voisivat saada niistä jotain ideoita.

Haaveeni on, että tulevaisuudessa yliopiston asiantuntijat (kasvatustieteen asiantuntijat, kielen asiantuntijat ja sosiaalialan asiantuntijat) ja vanhemmat kohtaavat luennoilla ja erilaisissa tapahtumissa.

6.3 Luentosarjan aikana nousseita ideoita integroitumisen parantamiseksi

Luennoilla todettiin, että tietoja suomalaisesta varhaiskasvatuksesta, siihen liittyvistä termeistä, toiminnasta ja palveluista olisi hyvä jakaa venäjänkielisille vanhemmille useammin ja eri puolilla Suomea. Osallistujat toivoivat lisää luentoja eri aiheista (mm. erityislapset, kieliongelmat, kulttuurierot, konfliktien ratkaisu ja koulujärjestelmä Suomessa). Tämänkaltaisia luentoja olisi varmaankin hyödyllistä järjestää paitsi pääkaupunkiseudulla myös muissa paikoissa, missä asuu paljon venäjänkielistä väestöä.

Olen sitä mieltä, että maahanmuuttajataustaisten parissa tehtävä sosiaalityö vaatii erityisosaamista, kuten esim. kahden maan kulttuurien tuntemusta, sekä erilaisten mallien ja käytäntöjen tuntemusta. Koen tärkeänä, että maahanmuuttajien parissa työskentelevä olisi itse maahanmuuttajataustainen ammattilainen, joka on itse hyvin integroitunut suomalaiseen yhteiskuntaan, osaa molempia kieliä ja pystyy toimimaan kahden kulttuurin välisenä tulkkina.

Mielestäni venäjänkielisiä pitäisi tutkia enemmän ja pyrkiä ymmärtämään minkälaisia esteitä heillä on integraation tiellä. Olennaista on saada maahanmuutosta ja integraatiosta kertovia tuoreita tutkimuksia. Niistä voi käydä ilmi, minkälaisia palveluita tarvitaan ja mitä voisi muuttaa jo olemassa olevissa palveluissa, jotka edistävät kotoutumista ja integroitumista tehokkaammin suomalaiseen yhteiskuntaan samalla rikastuttaen sitä.

Lähteet

Alasuutari, Maarit 2010. Suunniteltu lapsuus. Keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Vastapaino.

Alitolppa–Niitamo, Anne 1993. Kun kulttuurit kohtaavat. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Anis, Merja 2008. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulkinnat. Helsinki: Väestöliitto.

Arki, arvot, elämä, etiikka 2013. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. 6 painos. Helsinki: Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia Ry. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <http://www.talentia.fi/files/558/Etiikkaopas_2013_net.pdf> Luettu 31.08.2016.

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 1998/986. Annettu Helsingissä 14.12.1998. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986>>. Luettu 19.08.2016.

Gippenreiter, Julia 2014. Samaja vazhnaja kniga dlja roditelej. AST 2014.

Isaacs, William 2001. Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito. Käännös: Maarit Tillman. Helsinki: Kauppakaari.

Jasinskaja– Lahti, Inga 2007. Venäläiset maahanmuuttajat Suomessa. Teoksessa Venäläiset perheet ja seksuaalisuus murroksessa. 2007. Toim. Korhonen, Elena. Väestöliitto. Helsinki 46–59. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: < <http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/042f63e700cbe67108de0f56591b0ffd/1475768986/application/pdf/2305158/Ven%C3%A4j%C3%A4Web%5b1%5d.pdf>>. Luettu 29.09.2016.

Jasinskaja–Lahti, Inga–Liebkind, Karmela 2000. Venäjänkielisten maahanmuuttajanuorten perhearvot ja identiteetti. Teoksessa Liebkind, Karmela

(toim.) Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudeamus. 124–137.

Järvinen, Mervi – Laine, Anne – Hellman-Suominen, Kirsi 2013. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Hassinen, Sirje 2005. Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hassinen, Sirje 2002. Simultaaninen kaksikielisyys: läheiset sukukielet viro ja suomi rinnakkain. Oulu: Oulun yliopisto.

Heikka, Johanna – Hujala, Eeva – Turja, Leena 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Helsinki: Multiprint.

Heino, Eveliina – Kärmeniemi, Nadezda – Veistilä, Minna 2014. Kulttuuritulkki. Toimintamallin kuvaus. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/44967/Kulttuuritulkki_toimintamallin_kuvaus.pdf?sequence=1>. Luettu 4.9.2016.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hämäläinen, Juha 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio: Kuopion yliopisto Koulutus- ja kehittämiskeskus Avoin yliopisto.

Kahla, Elina 2016. Keitä me olemme? Keihin me kuulimme? Suomi– ortodokxia–venäjänkielisyys. Teoksessa Tanner, Arno– Söderling, Ismo (toim.) Venäjänkieliset Suomessa. Huomisen suomalaiset. Turku: Painosalama Oy. 96–124.

Kanninen, Katri – Sigfrids, Arja – Backman, Ann 2009. Med barnaögon. Egenvårdarmodellen. Ett vertyg till en trygg och trivsamt dagvård. Helsingfors: FSKC.

Karlsson, Liisa 2014: Sadutus. Avain osallisuuden ja toimintakulttuuriin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kaskela, Marja – Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.

Kaskela, Marja– Kronqvist, Eeva-Liisa. 2007. Niin ainutlaatuinen. Näkökulma lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Helsinki: Stakes.

Kaukiainen, Mia 2004–2005. Täytyy elää. Tutkielma venäläisestä toimintakulttuurista. Rajaseudun kansanopistojen maahanmuuttajahanke.

Kivijärvi, Taru 2011. Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa Hujala, Eeva – Turja, Leena (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS – kustannus. 246 – 259.

Korpaeus- Hellsten, Tarja – Lankinen, Kari – Liesilinna, Eeva – Oksi-Walter, Päiv – Saba, Mark – Kanerva, Marjaana 2010. Pieni opas monikulttuurisille pareille. Helsinki: Koulutuskeskus Agricola.

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002. Annettu Helsingissä 14.16.2002. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504>>. Luettu 18.08.2016.

Lahtinen, Matti – Lankinen, Timo 2013. Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <http://kauppa.tietosanoma.fi/WebRoot/Kaupat/Shops/Tietosanoma/MediaGallery/Katalogit/Sisaellysluettelot/9789518853872_sis.pdf>. Luettu 21.05.2016.

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 493/1999. Annettu Helsingissä 09.04.1999. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>>. Luettu 25.08.2016.

Laitinen, Merja – Pohjola, Anneli 2010. Asiakkuus sosiaalityössä. Gaudeamus: Helsinki.

Lehtonen, Tuomas 2016. Venäjänkielinen väestö Suomessa tänään. Teoksessa Tanner, Arno– Söderling, Ismo (toim.) Venäjänkieliset Suomessa. Huomisen suomalaiset. Turku:Painosalama Oy. 17–40.

Liebkind, Karmela (toim.) 1994. Maahanmuuttajat: kulttuurinen kohtaaminen. Teoksessa Liebkind, Karmela (toim.) Maahanmuuttajat. Kulttuurinen kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus. 21–49.

Leitzinger, Antero 2008. Ulkomaalaiset Suomessa 1812–1972. Helsinki: East Books Helsinki.

Leitzinger, Antero 2016. Venäläisten muutto Suomeen kautta aikojen. Teoksessa Tanner, Arno– Söderling, Ismo (toim.) Venäjänkieliset Suomessa. Huomisen suomalaiset. Turku: Painosalama Oy. 41– 75.

Liebkind, Karmela 2000. Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudeamus.

Monikulttuurisuus Helsingin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Ota koppi! 2012. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.otakoppi-ohjelma.fi/sites/default/files/inline-files/ota-koppi-tutkimus-3-12-2012.pdf>>. Luettu 03.10.2016.

Mönkkönen, Kaarina 2007. Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita Prima OY.

Novitsky, Anita 2013. Venäläisiä käsityksiä perheestä. Teoksessa Haarasaari, Osku – Korhonen, Elina (toim.) Mikä perhe? Perhe eri kulttuureissa. Helsinki: Väestöliitto. 12–21.

Oksi-Walter, Päivi – Roos, Jonna – Viertola-Cavallari, Ritva 2009. Monikulttuurinen perhe. Keuruu: Kustannus OY Arkki.

Opetus- ja Kulttuuriministeriö. Päivähoidon valtionhallinnon tehtävät opetus- ja kulttuuriministeriölle 2012. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2012/11/paivahoito.html?lang=fi>>. Luettu 24.08.2016.

Opetushallitus 2010. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010. Määräykset ja ohjeet. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <http://www.oph.fi/download/131115_Esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2010.pdf>. Luettu 21.8.2016.

Perusopetuslaki 1998/628. Annettu Helsingissä 21.8.1998. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>>. Luettu 20.08.2016.

Pietari, Helena 2007. Venäläisten Suomeen muutto: Lahdessa ja Turussa asuvien venäjää puhuvien nuorten muuttotilanne ja sopeutuminen. Web Reports 21. Siirtolaisuusinstituutti. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports21.pdf>>. Luettu 12.06.2016.

Protasova, Ekaterina– Rodina, Natalia 2013. Mnogojazytšije v detskom vozraste. (Monikielisyys lapsuusiässä). Sankt–Peterburg: Zlatoust.

Reinboth, Camilla 2008. Johda ja kehitä asiakaspalvelua. Helsinki: Tammi.

Rotkirch, Anna 2007. Venäläiset perheet murroksessa. Teoksessa Venäläiset perheet ja seksuaalisuus murroksessa 2007. Toim. Korhonen, Elena. Väestöliitto. Helsinki. 8–22. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/042f63e700cbe67108de0f56591b0ffd/1475768986/application/pdf/2305158/Ven%C3%A4j%C3%A4Web%5b1%5d.pdf>>. Luettu 02.10.2016.

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.

Suominen, Sali 2010. Palveluohjaaja. Asiakkaan tuki ja tulkki. Omaiset mielenterveystyön tukena, Uudenmaan yhdistys ry.

Schubert, Carla 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne–Fåfel, Stina– Säävälä Minna (toim.) Olemme muuttaneet- ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto: Helsinki. 63–77.

Sinkkonen, Järi 2003. Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. 2. painos. Helsinki: WSOY.

Sosiaalihuoltolaki 1982/710. Annettu Helsingissä 17.9.1982. saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820710>>. Luettu 26.08.2016.

Säävälä, Minna 2007. Uussuomalainen nainen etsii paikkaansa. Venäläisten ja kosovonalbaanien elämänpolut työssä ja kotona. Helsinki: Väestöntutkimuslaitos.

Talib, Mirja – Löfström, Jan –Meri, Matti 2006. Kulttuurit ja koulu : avaimia opettajalle. Helsinki: WSOY.

Tonttila, Tuula 2006. Vammaisen lapsen äidin vanhemmuuden kokemus sekä lähiympäristön ja kasvatuskumppanuuden merkitys. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2009. 2., tarkistettu painos. Oppaita 56. Helsinki: Stakes.

Varhaiskasvatuslaki 1973/36. Annettu Helsingissä 9.1.1973. saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>>. Luettu 20.08.2016.

Vilka, Hanna – Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Ensimmäisen luennon mainos

18 OKT
СУББОТА
13:00

ПОГОВОРИМ О ДЕТЯХ?

НАШИ ДЕТИ И СИСТЕМА ФИНСКОГО ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ

SUOMALAINEN VARHAISKASVATUS TUTUKSI!
Luentosarja varhaiskasvatuksesta venäjää puhuville vanhemmille

Формы дневного ухода:
• как из разнообразия садов выбрать то, что подходит вашей семье • как поменять детский сад, если вам он не подходит

Varhaiskasvatussuunnitelma / План развития ребёнка в детском саду: о чем он и зачем нужен • кто и как его составляет • как выглядит этот план.
Что такое *esiopetus* или 6-летние дети в саду

Законодательная база дошкольного воспитания в Финляндии: какие это законы и что они говорят • что такое *Lapsen etu* (в интересах ребенка) • как законы регламентируют работу воспитателей и садов

«Традиции» финских садов: что происходит в стенах детского сада в течение дня • что делать, если возник конфликт в саду • как обратиться за помощью к специалистам, если возникла потребность

18 октября, 13:00, Библиотека Sello, зал Akseli

В рамках дипломной работы студентки Университета прикладных наук Metropolia проводится **серия лекций** для русскоговорящих родителей о системе дошкольного воспитания Финляндии

Можете приходить с детьми: в лекционном зале будет оборудован **детский уголок** с подушками, игрушками и столиком для рисования.

Также пришедших на лекцию будет ждать горячий **кофе и чай, конфеты, печенья.**

Toisen luennon mainos

ПОГОВОРИМ О ДЕТЯХ?

интерактив для родителей

SUOMALAINEN VARHAISKASVATUS TUTUKSI!
Luentosarja varhaiskasvatuksesta venäjää puhuville vanhemmille

8 НОЯБРЯ
СУББОТА
14:00–16:00

Эспоо, Библиотека Sello
2 этаж, зал Akseli

- Kasvatuskumppanuus или что значит воспитание сотрудничеством? Примеры и подсказки родителям
- Monikulttuurisuus päiväkodissa. Мультикультурализм в детском саду
- Что такое *kestävä kehitys* päiväkodissa?

Ответы на вопросы с предыдущей лекции!

Серия лекций проводится в рамках дипломной работы **Елизаветы Тилли**, студентки Университета прикладных наук Metropolia

В лекционном зале будет оборудован **детский уголок** для пришедших с детьми

Слушателей будут ждать **чай, кофе и сладости**

Kolmannen luennon mainos

ПОГОВОРИМ О ДЕТЯХ: ДВУАЗЫЧИЕ

SUOMALAINEN VARHAISKASVATUS TUTUKSI!

Luentosarja varhaiskasvatuksesta venäjää puhuville vanhemmille

Елизавета Тилли расскажет, как в финских детских садах поддерживаются двуязычные дети и их семьи:

- переводчик для общения
- S2-opetus, поддержка детей в изучении финского языка

Екатерина Протасова, специалист по двуязычию, доцент и преподаватель Хельсинкского университета прочтет лекцию «Что мы знаем сегодня о русско-финском двуязычии»

суббота **13 ДЕКАБРЯ** 13:00–15:00
Эспоо, Библиотека Sello, 2 этаж, зал Akseli

Серия лекций поводится в рамках дипломной работы **Елизаветы Тилли**, студентки Университета прикладных наук Metropolia

В лекционном зале будет оборудован **детский уголок** для пришедших с детьми

Слушателей будет ждать **чай, кофе и сладости**

Омaprofiili luentosarjaa varten

Елизавета Тилли

elizaveta.tilli@gmail.com

Цели

- Организация лекций и тематических групп для родителей
- Создание креативной и развивающей среды для разновозрастных детей
- Развитие и поддержание русского языка у детей с использованием Монтессори педагогики

Образование

2001–2007

Санкт-Петербургская государственная академия им. И.И. Мечникова, (Северо-Западный государственный медицинский университет им. И.И. Мечникова с 2011 г.). Лечебный факультет. Диплом по специальности Лечебное дело.

2008–2009

Хельсингский государственный Университет, факультет биологии и окружающей среды (Faculty of Biological and Environmental Sciences), центр нейронауки (Neuroscience Center). Повышение квалификации в области генетики человека, биофизики и клеточной-молекулярной биологии головного мозга человека. Сертификат о прохождении обучения.

2010

Российский государственный педагогический университет им. А.И. Герцена, Санкт-Петербург. Удостоверение о повышении квалификации по программе «Основы Монтессори педагогики». Космическое воспитание. Начала Монтессори терапии.

2013

Российский государственный педагогический университет им. А.И. Герцена, Санкт-Петербург. Удостоверение о повышении квалификации «Основные подходы в организации работы детей с дидактическим материалом для развития речи и математического мышления в рамках концепции Монтессори педагогики».

2010–2015

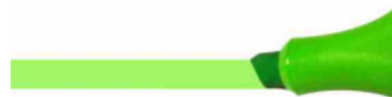
Хельсингский Университет прикладных наук Метрополия. Социолог. Бакалавриат. Специализация Детское дошкольное воспитание.

2013–2015

Хельсингский государственный Университет. Центр Пальмения. Курсы международной Монтессори организации (AMI) «Монтессори педагогика». По окончании курсов получение квалификации Монтессори педагога 3-6.

Профессиональный круг интересов

- Детское дошкольное воспитание
- Монтессори педагогика
- Основы Монтессори терапии
- Научная педагогика: связь педагогики и нейронауки
- Психологические подходы в педагогической практике
- Социальная педагогика и семейная работа
- Социальные структуры Финляндии
- Педагогика сотрудничества
- Профессиональный тренинг

Palautelomakkeiden yhteenveto

Tässä on kerättyinä tiedot luentojen palautelomakkeista.

Luento1

Palautelomakkeiden määrä on 19, luentoon tuli 24 aikuista ja 7 lasta.

1. Oliko luento teistä hyödyllinen ja mielenkiintoinen teille?

a. Kyllä 18

b. Ei oikeastaan 1

c. Ei 0

2. Oliko luentomateriaali esitetty selkeästi ja mukavasti?

a. Kyllä 19

b. Ei oikeastaan

c. Ei

3. Minkälaiset teemat kiinnostavat teitä ja mistä haluatte lisää tietoa seuraavilla luennoilla? Kolmanteen kysymykseen oli vastattu 8 lomakkeella

- Kiinnostaa tietää, miten suomalainen päiväkotitoiminta erottaa venäläistä päiväkotitoimintaa Suomessa.
- Miten suomalainen ja venäläinen mentaliteetti eroavat toisistaan.

- Suomen kieli
- Esiopetus
- Päiväkodit kaksikielisille lapsille
- Miten ratkaista ongelmat toisten vanhempien kanssa, jos lapset riittelevät päiväkodissa? Miten toimitaan, jos toisen päiväkodin lapsen vanhemmat valittavat meille meidän lapsen käytöksestä päiväkodissa? Pitäisikö pyytää apua päiväkodinhenkilökunnalta?
- Voiko Suomessa syntynyt lapsi olla oppimatta suomen kieltä.
- Milloin pitäisi pyytää puheterapeutin apua lapsen kielellisen kehityksen tukemiseen?
- Miten venäjää puhuva lapsi oppia suomen kieltä, jos perheen oikeus päivähoitoon on rajoitettu sen takia, että äiti on kotona vauvan kanssa?
- Haluan tietää enemmän siitä miten haetaan kunnallista päivähoitoa ja kehen voi ottaa yhteyttä?
- Lapsen laulut ja lorut

Luento 2

Palautelomakkeiden määrä on 16. Luento on tulla 19 aikuista ja 5 lasta.

1. Oliko luento teistä hyödyllinen ja mielenkiintoinen ?

a. Kyllä 15

b. Ei oikeastaan 1

c. Ei 0

2. Oliko luentomateriaali esitetty selkeästi ja mukavasti?

a. Kyllä 14

b. Ei oikeastaan 2

c. Ei 0

3. Minkälaiset teemat kiinnostavat teitä ja mistä haluatte tietää seuraavilla luennoilla?
Kolmanteen kysymykseen oli vastattu 3 kertaa.

- Suomenkieliset lorut ja laulut päiväkodeissa
- Kaksikielisyys ja miten sitä tuetaan päiväkodissa ja koulussa

Luento 3

Palautelomakkeiden määrä on 10. Luento on tulla 21 aikuista ja 6 lasta.

1. Oliko luento teistä hyödyllinen ja mielenkiintoinen?

a. Kyllä 15

b. Ei oikeastaan 1

c. Ei 0

2. Oliko luentomateriaali esitetty selkeästi ja mukavasti?

a. Kyllä 14

b. Ei oikeastaan 2

c. Ei 0

3. Minkälaiset teemat kiinnostavat teitä ja mistä haluatte tietoa seuraavilla luennoilla?
Kolmanteen kysymykseen oli vastattu 7 kertaa.

- kaksikielisyys
- autismi
- lapsen puheongelmat, puheterapia
- Suomen ala-aste
- rasismi koulussa
- Montessori menetelmä
- lukemaan opettelu Suomessa

Dosentin antama materiaali vanhemmille (vain kansilehti)

【講演録】第2回シンポジウム
「子どものバイリンガル・ロシア語と日本語」

РУССКИЙ + ДРУГОЙ ЯЗЫК: КАК ЭТО БЫВАЕТ

ПРОТАСОВА Екатерина

ロシア語教育研究 第5号 抜刷
日本ロシア語教育研究会
2014年9月

Reprinted from

ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА No.5
Японское общество по исследованию проблем
преподавания русского языка

September 2014

Palaute Sellon kirjaston palvelupäälliköltä (Lastenmaa, Pointti) Erna Mattilalta.

Venäjänkielisillä asiakkaillamme on selkeää tarvetta luentoihin suomalaisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen teemoista. Tästä syystä luentosarja oli meille tervetullut. Järjestämme mielellämme jatkossakin vastaaventyypisiä luentoja, joissa asiantuntijat esittelevät käytännönläheisesti kyseisiä teemoja. Tarjoamme tilat myös erilaisille järjestöille, jotka haluavat itse järjestää yleisölle avoimia luentoja.

Tilaisuuksien järjestäminen tapahtui hyvissä ajoin: tilavaraukset ja sopiminen henkilökunnan kanssa tarvittavista välineistä.

Tilaisuuksien tiedotemateriaali oli toimiva ja hyvin tehty. Tiedotteet saatiin kuitenkin kirjaston näkökulmasta hieman liian myöhässä, tässä kannattaa jatkossa olla tarkkana. Jotta tiedotus on asiakkaiden näkökulmasta kunnossa, tiedotteiden pitää olla verkossa ja julisteina vähintään 2 viikkoa ennen tapahtumaa. Lisäksi verkkotiedotuksesta vastaava henkilökunta tarvitsee aikaa työlle (lomat, muut poissaolot, jonoissa olevat muut työt).

Palaute Helsingin yliopiston dosentilta ja yliopistolehtorilta Ekaterina Protassovalta

Елизавета Тилли является многосторонне образованным специалистом, имеющим фундаментальные знания по медицине и интересующимся педагогикой. Это редкое сочетание разных подходов к развитию ребенка позволяет ей критически относиться к разнородной информации, поток которой изливается на современных родителей. Несмотря на то, что многие русскоязычные родители живут в Финляндии уже более 20 лет, они по-прежнему плохо ориентируются в окружающем, не представляют себе, каковы их гражданские права, как воспитывают детей в финляндском обществе, что требуется для того, чтобы вырастить ребенка двуязычным и почему это важно. В своих лекциях госпожа Тилли не только сообщала полезные для родителей сведения, но и давала ответы на те вопросы, которые интересовали аудиторию на предыдущих собраниях. Она доходчиво объясняла особенности системы дошкольного воспитания, ее законодательную основу и сегодняшние тенденции развития. Представляется, что такая работа очень важна и должна вестись на постоянной основе.

Tässä on tekstistä itse tehty käännös suomeksi

Jelizaveta Tilli on monipuolisesti sivistynyt asiantuntija, joilla on perustiedot lääketieteestä ja joka on kiinnostunut pedagogiikasta. Tämä harvinainen lapsen kehityksen erilaisten tarkastelutapojen yhdistelmä antaa hänelle mahdollisuuden suhtautua kriittisesti siihen epäyhtenäiseen informaatiotulvaan, jonka kohteeksi nykyvanhemmat joutuvat. Vaikka monet venäjänkieliset vanhemmat ovat asuneet Suomessa yli 20 vuotta, he tuntevat vieläkin huonosti maan tapoja, eivät ole tietoisia oikeuksistaan, miten suomalaisessa yhteiskunnassa kasvatetaan lapsia, mitä vaaditaan siihen, että lapsesta kasvaa kaksikielinen ja miksi se on tärkeää. Luennoillaan rouva Tilli ei ainoastaan antanut vanhemmille tärkeää tietoa, vaan vastasi myös kysymyksiin, jotka olivat kiinnostaneet kuulijoita edellisissä kokouksissa. Hän selitti helppotajuisesti varhaiskasvatusjärjestelmän erityispiirteitä, niiden lakipohjaa, sekä tämän päivän kehitystendenssejä. On ilmeistä, että tämänkaltainen työ on tärkeää ja sitä pitää jatkaa.

Dosentin luennon teemat

- Kaksi- ja monikielisyden määritelmät
- Monikulttuurinen perhe ja kielten kehitys lapsella
- Kieli ja identiteetti. Kuka minä olen: suomalais-venäläinen vai venäläis-suomalainen? Esimerkkejä miten lapset valitsevat ja kuvaavat omaa kulttuuri-identiteettiä.
- Venäjän kielen asema Suomessa
- Venäjän kieli sidoksissa politiikkaan: miten maailman poliittinen tilanne vaikuttaa venäjän kielen käyttöön ja haluun opiskella sitä.
- Vanhempien huolet kaksikielisestä kasvatuksesta
- Miten voidaan järjestää kielen opetusta kaksikielisille lapsille
- Miten vanhemmat voivat tukea kaksikielisyttä arjessa ja leikissä lapsen kanssa.

Ensimmäinen luento

Lainsäädäntö, joka säätelee
lasten päivähoitoa Suomessa

Lainsäädäntö, joka säätelee lasten päivähoitoa Suomessa	
Suomen Perustuslaki	731/1999
Kuntalaki	365/1995
Julkisuuslaki	621/1999
Lastensuojelulaki	417/2007
Perusopetuslaki	477/2003
Sosiaalihuoltolaki	710/1982
Laki lasten päivähoitosta	36/1973
Asetus lasten päivähoitosta	10/1973
Laki lasten päivähoitokelpoisuusvaatimuksesta	272/2005

Lainsäädäntö, joka säätelee
lasten päivähoitoa Suomessa

Periaatepäätös varhaiskasvatuksen
valtakunnallisista linjauksista 9/2002

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000

Varhaiskasvatus suunnitelman/ VASUn perusteet, valtakunnallinen VASU, kuntakohtainen VASU, päiväkotikohtainen VASU, lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma 2005

Yhdistyneiden kansakuntien lasten Oikeuksien julistus 1989

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön eettiset ohjeet.

Järvenpää, Mäkelä, Anttonen, Varhaiskasvatussuunnitelmatyö, 2013

Salassapito/ Конфиденциальность

Согласно закону все работники социальной сферы должны сохранять конфиденциальность полученных сведений. На первом месте стоит защищенность ребенка и его семьи.

Понятие salassapito состоит из трех частей:

- Asiakirjasalaisuus - конфиденциальность документов
- Vaitolovelvollisuus - вербальное неразглашение сведений
- Hyväksyttytieto - запрет на использование в личных целях сведений о клиенте.

Сведениями, подлежащими конфиденциальности, являются, например, сведения о здоровье ребенка и его членов семьи, о экономическом доходе семьи, о проблемах в семье, сведения о использовании алкоголя членами семьи итд.

Неразглашение сведений также относится и к студентам, проходящим практику в детских дошкольных учреждениях.

Järvenpää, Mäkelä, Anttonen, Varhaiskasvatussuunnitelmatyö, 2013

Lapsen etu/ В интересах ребенка

Lapsen etu on lapsen kannalta paras ratkaisu kussakin tilanteessa.

Lain mukaan työntekijöiden on pohdittava eri toimintavaihtoehtoja ja mietittävä, mikä on lapsen kannalta paras ratkaisu. Laissa on lista asioista, joihin on kiinnitettävä huomiota, kun lapsen edun toteutumista arvioidaan.

(Lastensuojelulaki 4 §)

http://www.ensijaaturvakeskittito.fi/asiaa_lastensuojelusta/mita_lastensuojelu_on/mita_tarkoitetaan_lapsen_etu/

Действовать в интересах ребенка, это значит найти наилучшее решение для ребенка в конкретной ситуации. В законе о защите детей имеется список вопросов, на которые следует обратить внимание, чтобы действия соответствовали интересам ребенка.

Lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota
miten eri ratkaisut ja vaihtoehdot turvaavat lapselle

- tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet (обеспечение сбалансированное развитие, поддерживающие взаимоотношения со взрослыми)
- mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon (понимание и любовь)
- taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen (образование)
- turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen ja henkisen koskemattomuuden (физическая и психическая неприкосновенность)
- itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen (муть к взрослому и независимости)
- mahdollisuuden osallistumisen ja vaikuttamisen omissa asioissaan (возможность участия и влияния на важные для ребенка вопросы)
- kielellisen, kulttuurin ja uskonnon ymmärtämisen (язык, культура и религия)

Järvenpää, Mäkelä, Anttonen, Varhaiskasvatussuunnitelmatyö, 2013

Формы дневного ухода

- Муниципальные детские сады (kunnallinen päiväkotі)
- Частные детские сады (yksityinen päiväkotі)
- Частные детские сады, у которых муниципалитет покупает сервис (ostopalvelu päiväkotі)
- Детский сад семейного типа (perhepäivähoito)
- Детский сад группового типа (ryhmäperhepäivähoito)
- Открытый детский сад (avoin päiväkotі)

Дневной уход по длительности может быть

Кoko päivähoito (целого дня) on päivähoitoa, joka kestää yli viisi tuntia vuorokaudessa ja yleensä enintään kymmenen tuntia vuorokaudessa.

Osa päivähoito (неполного дня) on enintään viisi tuntia vuorokaudessa kestävä päivähoito.

Vuoropäivähoito (посменный) on vuorokauden eri aikoina järjestettävää päivähoitoa.

Ympäri vuorokautinen päivähoito (крупносуточный) on vuoropäivähoitoa, jota järjestetään kaikkina vuorokauden aikoina.

Viikonloppuhoito on vuoropäivähoitoa, jota järjestetään perjantaina maanantaiaamuun saakka.

sanakirja/

Päiväkotikohtainen VASU

- Это план работы детского сада, который составляется вместе всеми работниками детского сада.
- Включает в себя историю детского сада, ценности, план работы, педагогические взгляды, методы работы с детьми, режим дня, особенности работы сада, как например музыкальный или творческий уклон, двуязычие в среде, Монте梭ори или Вальдорфская педагогика и многое другое.
- Стратегии поддержания ребёнка и оказания ему помощи в различных бытовых и социальных ситуациях.
- Ценности детского сада, которые формируются на государственном уровне.

Järvenen Meri-Laine, Anna. Varhaiskasvatusta on maistamalla, 2013.

Основные принципы детского дошкольного воспитания

- Дошкольное воспитание это **целенаправленная и спланированная** деятельность.
- Целью является сбалансированный рост и развитие ребёнка.
- Планирование осуществляется многоуровнево, начиная с государственного уровня и заканчивая планом развития ребёнка в детском саду.
- Дошкольное воспитание это совокупность ухода, обучения и воспитания ребёнка.

Varhaiskasvatus on lapsen kasvatusta ja toimintaa, joka toimii kokonaisuutena lapsen kasvatuksen ja toiminnan osana.

Järvenen Meri-Laine, Anna. Varhaiskasvatusta on maistamalla, 2013.

Lasten itsemääräisoikeus/Право ребенка на самоопределение

- Valviran julistama ohje lasten itsemääräisyysoikeuden toteuttamisesta. http://www.valvira.fi/files/ohjeet/Lasten_itsemääräisyysoikeuden_toteuttaminen.pdf
- Ребёнок имеет право влиять на те решения и вопросы, которые касаются непосредственно его жизни и его личности. Спектр влияния определяется физической и психологической зрелостью ребёнка.
- У ребёнка есть право свободно **высказывать свое мнение**, право быть услышанным и право самому принимать решения в своей жизни.
- Примеры: ребёнок выбирает что он ест яблоко или банан, макароны или картошку, одевает шапку с бабочкой или цветочками, играет с машинкой или паровозиком, рисует.
- Задача взрослых – уважать право ребёнка на самоопределение и слышать ребёнка по мере его возраста.

Что такое VASU?

VASU= Varhaiskasvatussuunnitelma= план детского дошкольного воспитания

- Varhaiskasvatus suunnitelman/ VASUn perusteet, valtakunnallinen kuntakohtainen VASU, päiväkotikohtainen VASU, lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, 2005.
- Valtakunnallinen VASU- общегосударственный уровень
- Kuntakohtainen VASU- уровень муниципалитетов
- Päiväkotikohtainen VASU- уровень детского сада
- **Lapsen henkilökohtainen VASU-** уровень ребёнка

Järvenen Meri-Laine, Anna. Varhaiskasvatusta on maistamalla, 2013.

LAPSEN VASU/ уровень ребёнка

- Это индивидуальный план роста и развития ребёнка.
- Составление плана даёт возможность увидеть точку зрения на развитие ребёнка в детском саду как самого ребёнка так и его родителей.
- Составление плана роста и развития это часть подхода, называемого педагогика сотрудничества (kasvatuskumppanuus).
- Составление плана начинается с первой встречи работников детского сада и ребёнка и его родителей. Как правило, это ознакомительный визит либо родителей и ребёнка в детский сад либо сотрудник может прийти к ребёнку домой и познакомиться с ним в привычной для него обстановке.

Järvenen Meri-Laine, Anna. Varhaiskasvatusta on maistamalla, 2013.

Lapsen VASU/ уровень ребёнка

- В ходе беседы воспитатель знакомится с важными аспектами жизни ребёнка: распорядок дня ребёнка, ритуалы, особенности питания, самообслуживание, сон ребёнка, привычки, что ребёнок любит/ не любит, детские страхи, любимые игрушки, одежда. Какие ценности в семье относительно воспитания, религиозные взгляды семьи.
- Обсуждается и планируется когда и в каких ситуациях ребёнку особенно нуждается в поддержке взрослого.
- Ребёнок в группе общается с другими детьми и членами группы.
- Воспитатель...

ESIOPETUS/прешкольная подготовка для шестилетних детей

ESIOPETUS on lapsen lähtökäsitteiden edellyttämää opetusta. (Организуется для ребёнка за год до начала обучения в школе.)
 Koululla on lähtökäsitteiden vahvistamiseen järjestetty toimenpiteitä. (Муниципалитет организует для ребёнка дошкольную подготовку.)
 Esiopetuksen tarkoituksena on ohjata valmistautumista kouluun ja sen arkeen kouluikästä tai valmistusta vaikeita tunteita aiheuttavien tilanteiden kohtaamiseen, josta tavallaan on jo voinut käsitellä tai josta tavallaan käsitellään, laulua tai vakaantumista. (У ребёнка есть право на бесплатную транспортную плату к месту организации обучения, и в случае если есть потребность в этом)
Sisältö:
 • Kehittää itsestävyyttä ja itsen koulukäytännön taitoja (развитие умения подготовки ребёнка к школе)
 • vahvistetaan ja täydennetään (обучение бесплатное и доплатное, родители приносят решение)
 • järjestetään rakentavaa ja koostavaa, koulun ja sen lähtökäsitteiden (организуется и делается с душой и на уровне школы)
 • valmistautuminen on... (подготовка осуществляется на индивидуальной основе)
 •...
 •...
 •...
 Opetus- ja kulttuuriministeriö, <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/esiopetus/esiopetus/>

Lapsen VASU/ уровень ребёнка

Обсуждаются пути сотрудничества между родителями и персоналом детского сада.
 Если возникает потребность, **сотрудники детского сада приглашают переводчика** для составления плана развития ребёнка.
 Взгляд ребёнка при составлении индивидуального плана развития выясняется с помощью... беседы с ним... игры с ребёнком... активными участниками...

Esiopetus/прешкольная подготовка для шестилетних детей

- Для каждого ребёнка составляется вместе с его родителями и педагогом план дошкольной подготовки.
- Основная задача дошкольной подготовки это развитие у ребёнка **социальной** и психологической готовности к обучению в школе.
- Научение навыкам письма и счёта не считается главным в дошкольной подготовке.

Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot/ ориентация дошкольного воспитания

Lauslähinen kasvatus: воспитание, ориентированное на ценности, исходящие от ребёнка. В воспитании ребенок показывает нам на что ориентироваться.
Varhaiskasvatuksen sisältöalueet (области дошкольного воспитания)
 • Kieki ja vuorovaikutus (язык и общение)
 • Matemaattiset peruskäsitteet (основы математики)
 • Eettinen ja esteettinen kasvatus (эстетическое и этическое воспитание)
 • Luonto ja ympäristö (окружающая среда)
 • Fyysinen ja motorinen kehitys ja terveys (физическое и моторное развитие)
 • Taide ja kulttuurikasvatus (культурное воспитание): kuvataide-, musiikki-, leikki- ja ilmeilmaisuskasvatus.
 • Uskonollis-käsitteellinen orientaatio (религия и мировоззрение) ja historiallis-yhteiskunnallinen (историко-социальный аспект) orientaatio.

Ребёнок остаётся дома, если у него:

- Температура (kylmä), температурная реакция на прививку. Ребёнок остаётся дома, если температура выше 38,5 градуса Цельсия, без возможности жаропонижающих средств.
- Кожный зуд (vatsatauti/ihovauraus), рвота и понос.
- Воспаление (tulehdus) с отделяемым/жидкостью, мокнутие раны на коже, воспаление глаза (silmätauti), воспаление среднего уха (korvatulehdus).
- Любая детская вирусная инфекция (tökkötauti): ветрянка, краснуха, корь и тд.
- Вызд(т) или листья острцы (khotatof).
- Сообщить о болезни ребёнка можно позвонив по номеру телефона группы или послать сообщение на тот же номер.
- Сообщить что ребёнок заболел нужно обязательно, это важная часть общения и сотрудничества родителей и персонала детского сада, которая исходит из понятия благополучия ребёнка.

В детском садике инфекция

- В случае, если в садике кто-то из детей заболел инфекционным заболеванием или вшами/глистами для родителей вывешивается информация про
- Обычно это объявление с констатацией факта, такое то заболевание "ходит" в саду. Без указания имен заболевших! *Päiväkodissa on liikkeellä tuhkarokkoa.*
- Также дается краткая информация о заболевании и его симптомах, а также о путях передачи.

LORUPUSSI

- Это игра для детей.
 - Мешочек с песенками, стихами и погешками.
 - В мешочке лежат карточки, которые выглядят так: на одной стороне картинка, на другой стороне слова стихов или погешек.
- Как играют:** взрослый и дети садятся в круг, поют песенку про Lorupussi, потом ребенок, чье имя было названо в песенке достает из мешочка карточку и все вместе читают стих и рассматривают внимательно картинку. Ведется небольшой диалог. Далее опять поют песенку и уже другой ребенок вынимает карточку.
- Обычно, если детей не много, в игре участвуют все присутствующие дети хотя бы по одному разу. Для дошкольников очень важно эмоционально участие в игре, ребенок всегда очень рад, когда его очередь. Педагог об этом знает и старается, чтобы каждый ребенок участвовал в ней, по крайней мере один раз.

Словарик

- Tuhkarokko- корь
- Tulirokko- скарлатина
- Vihurirokko- краснуха
- Vesirokko- ветрянка
- Täitä – вши
- Kihomadot- чесотка
- Vatsatauti- кишечный грипп

LORUPUSSI

Слова песенки:

*Kuka saa
kuka saa
lorupussiin kurkistaa?
Tillin tallin tömpsis.
Vanja saa
Vanja saa
Lorupussiin kurkistaa.
Tillin tallin tömpsis.*

Традиции в финских детских садах

http://www.kolumbus.fi/otsolahti/paivakoti/Otsolahti_den_paivakoti/Tervetuloa.htm

Популярные детские песенки

- Песенка, которую знают и поют все дошкольники - это песенка про звездочку.
- **Tuiki, tuiki, tähtönen**

Tuiki tuiki tähtönen, iltaisin sua katselen
Korkealla loistat vaan, katsot alas maailmaan
Tuiki tuiki tähtönen, iltaisin sua katselen

Песенка про паровозик

- Pienen pieni veturi

Pienen pieni veturi
aamulla kerran
hieroi hyvin savuisia silmiään.
Sitten se pihisi ja puhisi ja yski:
Tsuku tsuku tsuku tsuku, lähdetään!

Päivähoidon sanasto/ Словарик для детского сада

vetskäri- vetikeiju- молния
purkka - purukumi- жевательная резинка
essu- esilina- передник
nuikkari- lepohuone – спальня, комната для отдыха
päikkärit- päiväunet- тихий час/ дневной сон
näkkäri-näkkileipä- хрустящий хлебушек
voikkari- voi- масло
ope- opettaja- учитель, педагог
poppa- kumppari- резиновая игрушка
pipi- "башка"

Kasvun kansio / Портфолио

- Kasvun kansio это детское портфолио, которое выглядит как папка/коробка или электронный файл, куда собираются рисунки, поделки, фотографии, маленькие истории, интересные наблюдения и многое другое, что отражает важные моменты жизни и развития ребенка в детском саду.
- Портфолио является важным средством общения.

Päivähoidon sanasto/ Словарик для детского сада

lyijäri-lyjykuna- карандаш
vattu- vadelma- малина
omppu- omena- яблоко
pöksyt- housut- штаны
pikkarit-pikkuhousut- трусы для девочек
alkkarit- alushousut- трусы для мальчиков
sukkikset- носки
kumpparit- kumisaapat- резиновые сапоги

Kasvun kansio/Портфолио

- Портфолио помогает ребенку с позитивной стороны оценить себя и увидеть свои достижения.
- С помощью портфолио ребенок может рассказать другим о себе.
- Ребенок сам является активным составителем портфолио, по мере его взросления и приобретения новых навыков, эта роль увеличивается.
- Портфолио является связующим звеном между детским садом и детским садом и школой.
- Важно подписывать на каждом рисунке дату и возраст ребенка. Когда ребенок маленький это делает учитель, по мере роста ребенок сам учится писать имя и число на рисунках и поделках.

Людмила Васильева, фото: Shutterstock.com/igorshchuk/2013

Vaatusasia/ Как одеть ребенка в детский сад

- Дети в детском саду ведут активную творческую жизнь. Исходя из этого, одевая ребенка в садик нужно учитывать, что ребенок там будет лепить, рисовать, есть или даже готовить еду, активно двигаться на свежем воздухе.
- Исходя из этого, не стоит одевать на ребенка слишком дорогую и красивую одежду. Одежда прежде всего должна быть практичной, удобной и ноской.
 - В садиках у каждого ребенка есть своя карзина, где лежат его запасные вещи. Если они закончились, в детском саду всегда имеются "детсадовские" запасные сухие и чистые вещи, которые будут одеты вашему ребенку.
 - У ребенка должен быть комплект резиновой одежды для держливой погоды. (капюшон/ветер) Дети гуляют когда идет дождь или снежноморозный снег.
 - Маркировать одежду ребенка.
 - Бывает и такое, что что-то теряется, но это не значит, что кто-то присвоил себе целенаправленно футболку или штаны ребенка. Со временем вещи могут находиться в очень неожиданных местах. :-)

Sadut ja Sadutus/ Сказки и методика сказочтения по-фински

- Сказки занимают важное место в финской дошкольной педагогике.
- Чтение сказок детям является неотъемлемой частью дня детского сада.
- Сказки помогают детям в их эмоциональной жизни, а также обогащают детское воображение.
- Sadutus это методика сказочтения, которая была разработана профессором [Lisa Karlsson](#), книга про эту методику называется "[Sadutus. Avain osallisuuden toimintakulttuuri](#)".
- Суть этой методики заключается в том, что дети сами придумывают сказки, а взрослый при этом самими способами документировать сказку. Дети записывают текст, или рисуют картинку к придуманной сказке.

Спасибо за внимание!

Ulkoilu ja retket/ Прогулки и походы

- Дети гуляют как бы даже в детском саду, так и совершают регулярные походы в лес, парк, на городскую игровую площадку.
- В лесу есть традиция наблюдать за каким-нибудь одним деревом в разные времена года. В лесу дети могут собирать шишки, листья, камушки и прочее, что потом будет использовано для ручного труда и поделок. Осенью дети могут ходить в лес за грибами. Весной и осенью группа детей ходит на пикник в лес.
- Зимой дети катаются на лыжах и лыжах, а также на санях с горки.
- На время похода в лес или прогулки в темное зимнее время детям надевают желтые жилеты со светоотражателем, где указаны данные детского сада и имя ребенка.
- На прогулке во дворе дети играют с игрушками сада.
- В теплое время года детям предлагают пить воду для питья.

Ruokailu/Питание в саду

- Если у ребенка аллергия на какие-либо продукты питания, заранее спросите от врача и обязательно это сообщите сотрудникам детского сада.
- По четвергам может подаваться корюшый суп, это финская кулинарная традиция. Так же может быть традиционная еда к праздникам, например на Рождество (rojkkalaavikko, risiriisio), на Масленицу (taskivauffia), на Иванов день (griittakkaat), на Пасху mättä, на Первой май tunkki ja sima, итд.
- Детям дают есть ветчл и горчицу.
- Едой не наказывают и не поощряют.
- Если ребенок есть не хочет незнакомую пищу, обычно стараются договориться, чтобы он попробовал еду, хотя бы чуть-чуть.
- Перед едой обычно читается маленький стишок - loppalaulu.
- После еды детям дают жевательные пастилки.
- При разделке еды ребенка всегда спрашивают сколько он хочет чтобы ему положили на тарелку еды.
- Всегда учитывают религиозные моменты, связанные с едой.

Toinen luento

ЛЕКЦИЯ 2

Цикл лекций про детское дошкольное воспитание в Финляндии для русскоговорящих родителей.

Цикл состоит из 3 лекций.

Лекции проводятся в рамках дипломной работы Елизаветы Тилли, студентки Университета прикладных наук Metropolia.

Kasvatuskumppanuus

- Vanhemmillä on oman lapsensa ensisijainen kasvatustavastuu ja kasvatusoikeus!
- У родителей **первоочередная** ответственность за воспитание ребёнка и **право** на воспитание.

KASVATUKUMPPANUUS
Воспитание сотрудничеством

Valtakunnallinen VASU: vanhempien ja henkilöstön välinen kasvatusyhteistyö määritellään kasvatuskumppanuudeksi.

План детского дошкольного воспитания на государственном уровне предусматривает построение сотрудничества между родителями ребёнка и персоналом детского сада.

Kasvatuskumppanuus

- Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja lapsen edun toteuttamisesta.
- Отправной точкой сотрудничества является действие в интересах ребёнка и исходя из потребностей ребёнка.
- Tavoitteena on, että lapsi toimijana ja oman elämänsä kokijana tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi.
- Целью является комплексное понимание, слышание и поддержка ребёнка как действующего лица в своей жизни.

Kaskele M., Jaakkonen M. Kasvatuskumppanuus kannattajien lehti.

Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus on henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

- Это **процесс**, в ходе которого между родителями и сотрудниками детского сада устанавливается доверительный контакт для осуществления совместных действий, поддерживающих рост, развитие и обучение ребёнка.

Kasvatuskumppanuus ja kontekstuaalisen kasvun malli/воспитание сотрудничеством и теория экологических систем

- Эта теория (ecological systems theory) разработана американским психологом Urie Bronfenbrenner.
- Психологическая экология человека рассматривается в теории как совокупность взаимодействия между собой четырёх подсистем:
- Микросистемы (семья, воспитатели детского сада, друзья ребёнка)
- Мезосистемы (локальная среда общения и проживания)
- Экзосистемы (социальные организации)
- Макросистемы (культурные обычаи и ценности в обществе)

Kaskele M., Jaakkonen M. Kasvatuskumppanuus kannattajien lehti.

Теория экологических систем

- В этой теории придается большое внимание **взаимодействию** окружающих систем ребенка между собой.
- В контексте теории ребенок взаимосвязан со своей окружающей средой и является её частью. Действия ребенка являются частью окружающей среды и среда, в свою очередь, оказывает влияние на действия ребенка.
- Задача взрослого изучить окружающую среду ребенка и действовать в соответствии с полученными знаниями об экологической системе.

Kasvatuskumppanuuden periaatteet

- Kuuleminen (Слышание)
- Kunnioitus (Уважение)
- Luottamus (Доверие)
- Dialogi (Диалог)

Kaskeala M. Ja Kekkonen M. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta.

Семья и детский сад- две микросистемы ребёнка во взаимодействии

- Когда две микросистемы ребёнка взаимодействуют друг с другом.
- Результатом этого взаимодействия является формирование мезосистемы.
- Для ребёнка важно, чтобы между микросистемами была налажена двусторонняя коммуникация, а именно, общение и взаимодействие между взрослыми, входящими в эти системы.

Miten Rakennetaan Kasvatuskumppanuus/ Важные моменты в общении в педагогике сотрудничества

- Tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu (знакомство и первичная беседа)
- Lapsen vastaanotto ja tutustumisvaihe (приём ребенка в детский сад и период адаптации)
- Päivittäiset kohtaamiset (ежедневные встречи: приводят/забирают ребенка из сада)
- Kasvatuskeskustelut (беседы с родителями про развитие ребенка)
- Lapsen erityisen tuen tilanteet (ситуации, где ребенок нуждается в особой поддержке)

Kaskeala M. Ja Kekkonen M. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta.

Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus on ammatillista toimintaa, jossa vanhemmille järjestetään mahdollisuuksien mukaan omaa lastaan koskevaa kasvatusoimintaa.

(Сотрудничество между персоналом детских дошкольных учреждений и родителями это профессионально построенные отношения сотрудничества, поддерживающие рост и развитие ребенка)

Seikä vanhemmillä, että työnteojojilla on omanlaisia, mutta erilaisia tietoja lapsesta, niiden yhdistäminen edistää lapsen kasvatusa ja hyvinvointia. (родители и воспитатели детских садов обладают важными сведениями о ребенке, и объединение этих сведений в единое целое дает более полную картину о состоянии ребенка и его благополучии)

Kumppanuuksessa vanhemmat ja ammatti-ihmiset työskentelevät yhdessä. (Это совместная работа по сотрудничеству)

Kasvatuskumppanuuksessa koti ja päivähoidon tuodaan lähelle toisiaan. (домашняя среда ребенка и среда детского сада более тесно взаимодействуют между собой)

Воспитание Сотрудничеством (Родители сотрудничают с ребёнком)

Воспитание- это прежде всего общение с ребёнком.

- Общаться как равные могут два любых человека, если между ними не стоит желание превосходства, "верха" власти."
- "Управление при всей его необходимости, иногда гнетёт, а общение всегда поднимает, потому что вызывает к жизни лучшие силы души."
- "Если воспитатель не умеет управлять детьми, он пропал, если он умеет только управлять- пропали дети."

"Педагогика для всех" Симон Львович Соловейчик

Сотрудничество в воспитании

- Сотрудничество- наиболее доступный и успешный принцип воспитания. В корне этого слова- труд, совместный труд в семье. Добиться сотрудничества с детьми нелегко, но оно всегда возникает там, где родители стремятся не к власти, а к мирному сосуществованию, к совместной работе с детьми.
- Главное не торопиться и не ожидать, что дети тут же и непременно станут помощниками в семейных делах и будут всегда слушаться.

Техника активного слушания

1. Повернитесь к ребёнку лицом. Установите контакт глазами. Маленьких детей хорошо обнять или посадить на ручки.
2. Избегайте задавания вопросов расстроенному ребёнку. Вопросительное предложение не выражает сочувствия. Стройте реплики в утвердительной форме.
3. Держите паузу после каждой своей реплики, дайте место в диалоге ребёнку.
4. Обозначьте чувство ребёнка словами. Помните, что особенно маленький ребёнок не владеет навыком описания чувств, а только ещё учится этому у взрослых.

Диалог как основа сотрудничества

- Диалог это прежде всего умение слушать собеседника.
- Диалог с ребёнком это умение слушать ребёнка.
- Почему важно слушать ребёнка?

"Причины трудностей ребёнка часто бывают спрятаны в сфере его чувств. В таких случаях самым наилучшим является послушать ребёнка помогающим слушанием или активным слушанием.

Ю.Б Гиппенрейтер "Общаться с ребёнком Как?"

"Я-сообщение в диалоге с ребёнком"

- Если ребёнок вызывает у вас своим поведением отрицательные переживания, сообщите ему об этом. Ваши чувства имеют право на существование и их озвучивание.
- Наилучшим способом озвучить ребёнку свои чувства является "Я-сообщение".
- Говорите о своих чувствах от первого лица, сообщите о себе и о своем переживании, а не о ребёнке и о том какой он плохой.

Методика активного слушания ребёнка

- Активно слушать ребёнка- значит "возвращать" ему в беседе то, что он вам поведал, при этом обозначив его чувство. (Ю.Б. Гиппенрейтер)
- В каких ситуациях активное слушание незаменимо: ребёнок расстроен, обижен, потерпел неудачу, ребёнку больно, стыдно, страшно, с ним обошлись грубо и несправедливо, ребёнок устал.

Преимущества "Я-сообщения"

1. Родитель выражает свои негативные чувства в необходимой для ребёнка форме.
 2. Дает детям возможность ближе узнать родителей.
 3. Наша искренность в выражении чувств, учит детей лучше чувствовать взрослых и доверять им.
 4. Высказывая своё чувство без приказа или выговора, мы оставляем за детьми право самим принять решение.
- Ю.Б. Гиппенрейтер

Как мы учим детей

- Прошу- учу просить
- Уступаю- учу уступать
- Слушаю- учу слушать
- Принимаю в душе своей- учу принимать
- Люблю- учу любить

"А может, в воспитательных целях иногда полезнее уступать нашим детям? Из каждого столкновения малыш выходит побеждённым- когда же он научится побеждать?"

Симон Львович Соловейчик

Monikulttuurisuus/Мультикультурализм в детском саду

- Vastuu lapsen äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä on ensisijaisesti perheellä. (Семья в первую очередь ответственна за сохранение родного языка и культуры)
 - Varhaiskasvatuksen työntekijällä on vanhempien suuntaan serottamisvelvoite äidinkielen ja oman kulttuurin merkityksestä lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta. (Сотрудники детских дошкольных учреждений обязаны информировать родителей о важности родного языка и культуры для развития ребенка)
 - Varhaiskasvatuksessa on velvoite ottaa huomioon lapsen oma kulttuuri ja äidinkieli. (В детском дошкольном воспитании согласно закону культура ребенка и его родной язык должны приниматься во внимание)
 - Lapsen oma kulttuuria ja äidinkieltä tulee arvostaa ja niiden tulee olla osa varhaiskasvatustilaa. (культура ребенка и его родной язык уважаются и они должны окружать ребенка и быть частью его среды)
- E. Hujala ja L. Turja Varhaiskasvatuksen käsikirja

Просьба к ребёнку

- Просьба выполняется всегда охотнее, так как предполагает возможность обсуждения, пусть и не всегда реализуемую.
- Просьба вовлекает не просто волю ребенка, а именно **добрую волю**.
- Распоряжению надо ещё искать разумное основание, а просьба содержит основание в себе самой: человек просит! Человеку нужно!
- Ведь и дети между собой говорят: "Ну тебя же просят!" - и всем понятно почему же просьба должна быть выполнена.

Мультикультурализм в детском саду

- Kielen tasosta riippumatta maahanmuuttajataustaisen lapsen tulisi pystyä osallistumaan ryhmän toimintaan ja kokea olevansa sosiaalisesti vertainen ryhmän muiden lasten kanssa.
 - **Pienryhmissä toimiminen** antaa lapselle mahdollisuuden tulla mukaan yhteisiin toimintoihin ja pärjätä vähällä kielitaidolla.
 - Lapsia rohkaistaan oman äidinkielen käyttöön ja tuodaan esiin kunkin lapsen perheen omia kulttuurisia tapoja.
- E. Hujala ja L. Turja Varhaiskasvatuksen käsikirja

Soreutumisprosessi/ адаптация семьи в новой стране

1. Alkuinnostus (первоначальный энтузиазм)
2. Tiuhautuminen ja puolustusmekanismit (разочарование и защитные реакции)
3. Nuväksyminen ja palautuminen (принятие и регрессия)
4. Soreutuminen (адаптация)

В процессе адаптации родителей часто происходит так, что они начинают ожидать от ребёнка воплощение своих родительских идей и планов в новой стране.

Мультикультурализм в детском саду

- Eri äidinkieliä näkyvät ja kuultavat päivähoiton arjessa, ja ne huomioidaan fyysisen ympäristön järjestämisessä ja luomisessa: (Как другие культуры отображаются в среде детского сада и занятиях с детьми.)
- materiaalia eri kielestä ja kulttuureista (Учителя подготавливают детям материалы о языках и культурах других стран, сказки других культур)
 - eri maiden musiikkia (музыка различных стран и культур)
 - lauletaan tervehdys laulut eri kielillä (дети могут петь приветствия на разных языках)
 - järjestetään eri kulttuurien juhlia (организируются праздники из других культур, приготовление еды других стран)
- E. Hujala ja L. Turja Varhaiskasvatuksen käsikirja

Kestävä kehitys

- Это процесс сбалансированного и гармоничного развития при котором эксплуатация природных ресурсов, направление инвестиций, ориентация научно-технического развития и развитие личности согласованы друг с другом. Результатом такого развития является обеспечение качества жизни людей в будущем.

Kestävä kehitys

- Ekologinen (экологическая составляющая)
- sosiaalinen (социальная составляющая)
- taloudellinen (экономическая составляющая)

Kestävä kehitys/ Примеры из жизни детского сада

- Сортировка мусора в детском саду и обучение детей как правильно сортировать мусор.
- Компост из листьев во дворе детского сада.
- Ребёнок кладёт себе в тарелку столько еды, сколько он сам сможет съесть.
- Обучение навыкам социального общения: вежливость в общении, обучение детей разрешать конфликтные ситуации мирным путём, уважение к личным границам.
- Уважение к родной культуре и языку ребёнка.
- Переработка материала, например использование для поделок яичных упаковок или пакетов из под молока.
- Бережное отношение к вещам в детском саду.
- Походы в лес за ягодами.
- Дети выращивают зелень на подоконнике детского сада.

СПАСИБО ЗА ВНИМАНИЕ!

Kolmas luento

ЛЕКЦИЯ 3

Двуязычные дети и система дошкольного воспитания Финляндии

S2-suomi toisena kielenä/
финский как второй язык

- Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tehtävänä on antaa lapselle mahdollisuus oppia suomen kieltä sekä luonnollisissa, että ohjatuissa tilanteissa. (Huvaja. E-Turja. I. 2011:247)
- В детском саду ребёнку предоставляется возможность изучать язык естественным путем, а так же с помощью специально организованных языковых занятий. Чем меньше ребенок, тем больше упор на естественное обучение языку.
- Työntekijöiden tulee myös antaa vanhemmille tietoa **oman äidinkielen tärkeydestä** sekä vanhempien mahdollisuuksista tukea lapsensa oman kielen kehittymistä. (Huvaja. E-Turja. I. 2011:247)
- Работники детского сада обязаны проинформировать родителей о **важности** для ребенка его **родного языка** и о том, как родители могут поддержать родной язык ребенка.

Tulkin käyttö päivähoitossa/ Услуги переводчика в детском саду

- Заказ переводчика это право работника детского сада и право родителей ребенка.
- В обоих случаях **сотрудник детского сада** заказывает переводчика.
- С родителями обсуждаются пожелания к переводчику, например мужчина или женщина переводчик. А также точное название их родного языка.

Toiminnallinen kaksikielisyys/
функциональное двуязычие

- Toiminnallinen kaksikielisyys tarkoittaa sitä, että lapsi pystyy aktiivisesti puhumaan, ymmärtämään ja ajattelemaan kahdella kielellä ja automaattisesti vaihtamaan niitä, vaikka lähes samantasoista osaamista kummassakaan kielessä ei ole saavutettu. (Hassinen 2005)
- Функциональное двуязычие, это такое владение двумя языками, при котором ребенок активно разговаривает, понимает и думает на обоих языках, автоматически переходит с одного языка на другой в зависимости от контекста ситуации. При этом не обязательно владеть обоими языками на одном и том же уровне, а важно владеть языком на достаточном уровне для тех целей и обстоятельств, при которых он используется.

Переводчик в процессе перевода

- Переводчиком **не может быть** знакомый/приятель родителей или персонала.
- Переводчик может задавать вопросы для уточнения смысла или попросить разбить высказываемую идею на более мелкие части, дабы сделать перевод более точным и понятным.
- Переводчик не должен самостоятельно пытаться пояснить или трактовать смысл чего либо, высказывать свое отношение к вопросу, но его задача делать прямой и точный перевод высказанного текста.
- Родители во время перевода могут говорить как на финском языке, так и на своём родном языке.

S2-opettaja päiväkodissa/
учитель финского в детском саду

- Päivähoitoalueilla on S2-ito /S2-elto, joka koordinoi alueensa S2-opetusta. Hän konsultoi ja auttaa henkilökuntaa S2-opetuksen toteuttamisessa, havaintojen dokumentoinnissa sekä kehittää lasten S2-kielen oppimisen seuranta ja opetuksen arviointia. (Helsingin kaupungin päivähoiton suomi toisena kielenä (S2) -suunnitelma)
- Муниципалитеты несколько по-разному организуют обучение финскому языку в детских садах. Это зависит от количества детей иммигрантов в городе, от ресурсов денежных и профессиональных, и прочих факторов.
- Во всех муниципалитетах, несмотря на разность организации, выполняются основные пункты закона, касающиеся поддержки двуязычных детей.

S2 в детских садах Хельсинки

- Ота Коппи-ohjelma. Это программа для поддержки детей в детском саду, чей родной язык не является финским или шведским. Программа направлена как на поддержку освоения финского языка как второго, так и на поддержку социальной интеграции детей из многокультурных семей.
- <http://www.otakoppi-ohjelma.fi/ota-koppi-ohjelma/ohjelma>
- Ота Коппи-ohjelma on eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lapsen kielen kehityksen ja osallisuuden vahvistamisen ohjelma. Kohderyhmänä ovat 4-8 -vuotiaat lapset, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi ja heidän vanhempansa.

Пäiväkoti ja kotouttaminen/ детский сад и интеграция

- Интеграция ребенка в новой стране чаще всего начинается с детского сада. В детском саду ребенок ощущает себя членом группы, изучает язык страны, заводит друзей, общается с другими детьми и осваивает навыки социального общения.

• Päivähoito-oikeus

- Esityksen mukaan päivähoito olisi kuitenkin aina järjestettävä voimassa olevan lain laajaisena, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2015.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/paiva_hoito/index.html

S2 в детских садах Эспоо

PIENTEN KIELIREPPU – TASOLTA TOISELLE

- Espoon suomenkielisen opetus- ja varhaiskasvatuksen yhteishankkeena tuotettu materiaali lapsen kielitaidon kehittämisen seurantaan soveltaen eurooppalaista viitekehystä suomi toisena kielenä -opetukseen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja alkuopetuksessa. Yhdenäisten arviointikriteerien käyttö auttaa päiväkotia ja kouluja suunnittelemaan lasten suomi toisena kielenä -opetusta sekä ohjaamaan lapset heille parhaiten sopivan tuen piiriin.
- Это программа поддержки в изучении финского языка в системе детского дошкольного воспитания.
- **Inklusiivinen opetus:** Esiopetusikäiset valmistavan opetuksen oppilaat opiskelevat samassa esiopetusryhmässä suomenkielisten lasten kanssa.
- Инклюзивное обучение помогает ребёнку в укреплении и расширении знаний финского языка для обучения в школе уже в детском саду. Это не подготовительный класс для школы. Не путать!

Esiopetus изменение в законе

1.1.2015 tulee voimaan perusopetuslain muutos. Lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkamista vuoden kestävästi esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan.

Esiopetukseen haetaan sähköisellä hakulomakkeella 5.-19.1.2015. Hakulomake löytyy tältä ajankohtana osoitteesta www.espoo.fi/esiopetus. Esiopetus alkaa 12.8.2015.

Esiopetuksesta kertova esite ja hakuohjeet toimitetaan kaikille vuonna 2009 syntyneille kotiin.

Esiopetukseen liittyvään päivähoitoon pitää hakea samalla, kun haetaan esiopetuspaikkaa. Päivähoitopaikkaa pitää hakea, vaikka lapsi olisi jo päivähoitossa. Päivähoitopaikkaa haetaan samalla lomakkeella kuin esiopetuspaikkaa.

Lisätietoja voi kysyä omasta päiväkodista tai palveluohjauksesta 09 816 31000, varhaiskasvatuksen palveluohjaus@espoo.fi.

S2-opettaja päiväkodissa/ учитель финского в детском саду

- Päivähoitoalueilla on S2-ito /S2-elto, joka koordinoi alueensa S2-opetusta. Hän konsultoi ja auttaa henkilökuntaa S2-opetuksen toteuttamisessa, havaintojen dokumentoinnissa sekä kehittää lasten S2-kielen oppimisen seuranta ja opetuksen arviointia. (Helsingin kaupungin päivähoiton suomi toisena kielenä (S2) -suunnitelma)
- Муниципалитеты несколько по-разному организуют обучение финскому языку в детских садах. Это зависит от количества детей иммигрантов в городе, от ресурсов денежных и профессиональных, и прочих факторов.
- Во всех муниципалитетах, несмотря на разность организации, выполняются основные пункты закона, касающиеся поддержки двуязычных детей.

Спасибо за внимание!